

Turnhout.
Drukk. Joseph Splichal.

VERSLAG

OVER HET

Bestuur en den Toestand

DER ZAKEN

van de Stad Turnhout

door het College van
Burgemeester en Schepenen aan den Gemeenteraad
in zijne zitting van 7 October 1912 voorgedragen

TURNHOUT

BOEKDRUKKERIJ JOSEPH SPLICHAL

VERSLAG

OVER HET

Bestuur en den Toestand

DER ZAKEN

VAN DE

STAD TURNHOUT

door het College van Burgemeester en Schepenen
aan den Gemeenteraad
in zijne zitting van 7 October 1912 voorgedragen

TURNHOUT

BOEKDRUKKERIJ JOSEPH SPLICHAL

Mijne Heeren,

*In uitvoering van artikel 70 der Gemeentewet,
hebben wij de eer UEd. hierbij verslag te doen over het
Bestuur en den toestand onzer stadszaken in het
afgelopen dienstjaar 1911-1912.*

TITEL I

Staat der Bevolking

In 1911 is onze bevolking nog aangegroeid, zoodat
wij op 31 December ll. 23920 inwoners telden.
Deze bestonden uit 11774 mannen en 12146 vrou-
wen.

Burgerlijke Stand

GEBOORTEN, STERFGEVALLEN, HUWELIJKEN,
ECHTSCHIEDINGEN,
ERKENNING EN WETTIGING VAN KINDEREN

De jaarlijksche officiële statistiek over den gang
der bevolking en de beweging van den burgerlijken
stand bevat de volgende opgaven :

Van de sterfgevallen in 1911 telt men er :

	MANNEL.	VROUWEL.
Onder 1 jaar	74	56
Van 1 tot 10 jaren	24	30
Van 11 tot 15 »	0	0
Van 16 tot 20 »	3	4
Van 21 tot 50 »	21	28
Boven de 50 »	73	65
	195	183

Totaal 378

Overleden in Januari	33
» » Februari	32
» » Maart	33
» » April	36
» » Mei	29
» » Juni	19
» » Juli	35
» » Augustus	42
» » September	29
» » October	32
» » November	28
» » December	30

Totaal 378

JAREN		GETAL	
1910	377	MANNELIJKE	GEBORNTEN
1911	337	VROUWELIJKE	
	707	TOTAAL	
	184	MANNELIJKE	GETAL
	195	VROUWELIJKE	
	360	TOTAAL	STERFGEVALLEN
	00	Meerder gestorven dan geboren	
	347	Meerder geboren dan gestorven	
	21	MANNELIJKE	GETAL
	13	VROUWELIJKE	
	35	TOTAAL	DOOD GEBORNTEN
	00		in de
	16		geboorten en
			sterfgevallen
			niet begrepen
AANMERKINGEN			
In 1911 zijn hier ter stede 5 personen overleden die geen deel van de bevolking maken, terwijl er 13 die hier woonachtig waren, elders overleden zijn. Tusschen de 692 geboorten zijn er 22 onwettige kinderen, waarvan 6 mannelijke en 16 vrouwelijke. In 1911 zijn hier 6 kinderen geboren die geen deel der bevolking maken; 7 zijn er elders geboren die aan Turnhout's bevolking behooren.			

Volgens opgaaf zijn er gestorven in 1911 tengevolge van :

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Aangeboren zwakheid	11	11
Typhuskoorts	3	6
Scharlakenkoorts	0	1
Kinkhoest	0	1
Brandige keelontsteking en kroep	2	1
Griep	1	2
Tuberculose der longen	12	13
Andere tuberculosen	0	1
Kanker en andere kwaadaardige gezwellen	7	9
Eenvoudige ontsteking der hersenvliezen	4	2
Congestie, bloedstoringen en hersenverweking	16	12
Organische hartziekten	18	13
Acute ontsteking der luchtpijptakken	6	5
Slepende ontsteking der luchtpijptakken	0	2
Luchtpijpontsteking	4	3
Longontsteking	14	13
Maagaandoeningen	3	2
Darmontsteking, buikloop	42	21
Darmbreuken, darmverstopping	0	2
Cirrhosis van de lever	1	3
Acute nephritis en kwaal van Bright	7	10
Kraambedsongesteldheden	0	2
Ouderdom	6	8
Andere oorzaken	32	32
Ongeval	4	3
Schielijke dood en onbekende	0	3
Zelfmoord	1	0
Niet opgegeven oorzaken	1	2
Totaal	195	183
	378	

HUWELIJKEN.

Het getal huwelijken was 180.

ECHTSCHIEDINGEN

Geene.

OUDERDOM DER GEHUWDEN

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Beneden de 18 jaren	0	7
Van 18 tot beneden 21 jaren	31	43
» 21 » 25 »	77	68
» 25 » 30 »	45	41
» 30 » 35 »	11	9
» 35 » 50 »	12	10
» 50 ten minste	4	2
Totaal	180	180

ERKENDE EN GEWETTIGDE KINDEREN

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Erkend na het opmaken der geboorteakte	2	1
Erkend en gewettigd in de huwelijksakte	13	6
Totaal	15	7

VERANDERING VAN WONING

De personen die van 1 Januari tot en met 31 December 1911 onze stad of haren buitenkring kwamen bewonen, worden onderverdeeld als volgt :

Van andere gemeenten van het rijk :	393 mannen	448 vrouwen
Van buiten 's lands :		
Uit Holland	21 »	30 »
Uit Frankrijk	4 »	1 »
Uit Duitschland	1 »	0 »
Uit Oostenrijk	1 »	1 »
Totaal	420	480
	900	

Zijn van hier vertrokken :

Naar andere gemeenten van het rijk :	495	mannen,	508	vrouwen
» » koninkrijken en landen :				
» Holland	5	»	10	»
» Frankrijk	3	»	3	»
» Noord-Amerika	5	»	0	»
	508		521	
	1029			

Zoodat er 88 mannen en 41 vrouwen meerder zijn vertrokken dan komen wonen.

REGISTERS DER BEVOLKING

Niet min dan 714 ouderdomspensioenen werden door onze bemiddeling in den loop der maand Juli uitbetaald.

Bovendien zijn er voor 1912 nog 76 vragen gedaan, die tot heden hangende zijn gebleven.

ALGEMEENE VOLKSOPTELLING

VAN 31 DECEMBER 1910.

De volgende cijfers zijn uit die volkstelling geput :

A. — Volgens de Nationaliteit :

Belgen	11386	mannen en	11673	vrouwen, samen	23059	inwoners.
Vreemde landen						
nabij België	335	»	347	»	682	»
Andere vreemde landen	0	»	1	»	1	»
Totalen	11721	mannen en	12021	vrouwen, samen	23742	inwoners.

B. — Volgens het land van geboorte :

in België geboren 23170 en 572 geboren in het buitenland.

C. — Volgens de talen :

	sprekenden	mannen	vrouwen
a) enkel fransch	»	22	22
b) enkel vlaamsch	»	9762	10349
c) enkel duitsch	»	3	1
d) fransch en vlaamsch	»	1208	1040
e) fransch en duitsch	»	»	1
f) vlaamsch en duitsch	»	1	20
g) fransch, vlaamsch en duitsch »	»	88	16
Kinderen beneden de 2 jaren	»	637	572
Totalen	11721	11721	12021

D. — Inwoners die hun gewoon verblijf in België hebben, volgens het land hunner nationaliteit :

	Belgische nationaliteit		Vreemde nationaliteit		Totalen
	In België geboren	In 't buitenland geboren	In België geboren	In 't buitenland gebor.	
Mannen	11345	41	115	220	11721
Vrouwen	11560	113	150	198	12021
Samen	22905	154	265	418	23742

Deze inwoners vormen te zamen 5055 huisgezinnen.

E. — Er waren 48 personen van minstens 85 jaar oud.

339	»	»	75	»
878	»	»	65	»
1318	»	»	55	»
1987	»	»	45	»
2750	»	»	35	»
3244	»	»	25	»
4350	»	»	15	»
5808	»	»	5	»
3020	»	van minder dan	5	»
Samen	23742	inwoners.		

INBURGERING.

In den loop van 1911 werden 12 verklaringen van inburgering in onze bureelen ontvangen, waarvan 7 ingevolge artikels 9 en 14 en 5 ingevolge artikel 18 der wet van 8 Juni 1909.

REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND

Er werden door bemiddeling der Sociëteit St. Jan Francis Regis 80 uittreksels geleverd tot het voltrekken van huwelijken.

De registers worden ook steeds met de meeste zorg gehouden.

TITEL II

Gemeentebestuur.

Gemeenteraad.

Bij brief van 21 September 1911 gaf de Heer Bauweraerts Frans, om gezondheidsredenen, zijn ontslag van Gemeenteraadslid. Dit ontslag werd door den Raad aanvaard in zitting van 2 October volgende, met bedanking voor de bewezene diensten.

De heer Straelen J. B. die gedurende 32 jaren in den Gemeenteraad zetelde en, gezien zijn hoogen ouder-

dom, geene nieuwe kandidatuur meer aanvaard had, nam, in zitting van 13 December 1911, afscheid van zijne collega's die hij hartelijk dankte voor hunne vriendschap en vertrouwen. De heer Voorzitter dankte op zijne beurt Mijnheer Straelen voor de menigvuldige diensten door hem gedurende zijne lange bestuurlijke loopbaan bewezen en die hem recht geven op de erkentelijkheid der Turnhoutsche bevolking.

Bij besluit der Bestendige Deputatie te Antwerpen, van 10 November 1911 werden de verrichtingen goedgekeurd van 30 September 1911, van het Hoofdbureel zetelende in zake der gemeentekiezingen van 15 October 1911 en waarbij de heer Jan Gevers als gekozen werd uitgeroepen voor de 1^e reeks uitgaande op 1 Januari 1916, in vervanging van den heer Bauweraerts Fr. ontslaggever. De heer Gevers legde den grondwettelijken eed af en werd aangesteld in zitting van 13 December 1911.

De Kiezingen van 15 en 22 October 1911 voor de vernieuwing der mandaten van de Raadsleden der tweede reeks en voor de toegevoegde raadsleden nijverheidsbazen en nijverheidswerklieden werden beurtelings goedgekeurd door de Bestendige Deputatie, in zittingen van 10 en 24 November en 1 December 1911.

Werden gekozen :

a) voor de tweede reeks, uitgaande op 1 Januari 1920, de Heeren A. Bauweraerts ; K. Cleymans ; R. Caron ; J. Dieltjens ; H. Huybrechts ; J. Kruyfhooff ; H. Van Genechten ; V. Van Hal en A. Verwaest.

b) voor de toegevoegde Raadsleden Nijverheidsbazen :

de Heeren J. Dierckx-Van Pelt en C. Pelckmans.

c) voor de toegevoegde Raadsleden-Nijverheidswerklieden :

de Heeren Fr. De Coster en A. Diels.

De Heer V. Van Hal werd tot Burgemeester herbenoemd bij Koninklijk Besluit van 30 December 1911 en legde op 5 Januari 1912 den vereichten eed af in handen van den Heer Gouverneur der Provincie.

In zitting van 12 Januari 1912 werden de herkozen en nieuw gekozen Raadsleden plechtig aangesteld nadat zij in handen van den Heer Burgemeester den grondwettelijken eed afgelegd hadden.

Te dier gelegenheid stuurde de Heer voorzitter een hartelijk welkom tot de nieuwe en tot de herkozen Raadsleden en dankte tevens degenen die in den Raad niet terugkeerden, voor al het goede dat zij verricht hebben voor het welzijn van Turnhout.

De verschillende Kommissiën in den Raad werden als volgt aangesteld :

1. Algemeen Bestuur. — Politie. — Openbare Gezondheid : MM. Cleymans, Dierckx-Van Pelt en Verwaest.

Voorzitter : de Heer Burgemeester.

2. Openbaar Onderwijs : MM. Dieltjens, Kruyfhoofd en Van der vecken-Cremers.

Voorzitter : de Heer schepen Hendrickx.

3. Finantiën. — Begrootingen. — Rekeningen. — Belastingen : MM. Caron, Cleymans, Dieltjens, Kruyfhoofd, Pelckmans en Verwaest.

Voorzitter : de Heer Schepen du Four.

4. Openbare Werken. — Gebouwen. — Wegen. — Buurtwegen. — Riolen. — Waterleiding. — Verlichting. — Brandweer : MM. Caron, Cleymans, Dierckx-Van Pelt, Goelen, Kruyfhoofd en Verwaest.

Voorzitter : de Heer Schepen Huybrechts.

5. Handel. — Nijverheid. — Arbeid. — Trams. — Ijzeren wegen : MM. De Coster, Diels, Gevers, Pelckmans en Van der vecken.

Voorzitter : de Heer schepen du Four.

6. Landbouw : MM. Caron, Dielis, Dierckx Ferd. en Goelen.

Voorzitter : de Heer schepen Huybrechts.

7. Betwistbare zaken : MM. Cleymans, Dierckx-Van Pelt en Kruyfhoofd.

Vootzitter : de Heer schepen Van Genechten.

8. Teekenschool.

In den Raad : MM. De Coster en Van der vecken.

Buiten den Raad : MM. L. Caron, H. Rutten en Jos. Verschoren.

Voorzitter : de Heer schepen Van Genechten.

9. Muziekschool.

In den Raad : MM. Bauweraerts en Gevers.

Buiten den Raad : MM. L. Caron en L. Boone.

Voorzitter : de Heer Schepen van Genechten.

In 1911 hield de Gemeenteraad 11 zittingen met behandeling van 113 verschillende punten.

College van Burgemeester en Schepenen.

In de gemeenteraadszitting van 12 Januari 1912 werd het mandaat van den Heer H. Van Genech-

ten voor 8 jaren vernieuwd en werd de Heer H. Huybrechts tot schepen gekozen in vervanging van den Heer G. Van Pelt overleden.

Volgens de verdeling hunner ambtsbevoegdheden is het College samengesteld uit de volgende leden:
Burgemeester : Mijnheer Vict. Van Hal, Hoofd der Politie.

Schepen van Finantiën : Mijnheer Fr. du Four.
Schepen van Openbaar Onderwijs : Mijnheer Henri Hendrickx.

Schepen van den Burgerlijken Stand en van Schoone Kunsten : Mijnheer Henri Van Genechten.

Schepen van Openbare Werken : Mijnheer Henri Huybrechts.

Sedert ons laatste verslag zijn de Heeren Schepenen jonkheer du Four en Henri Van Genechten benoemd, de eerste tot Ridder der Kroonorde, en de tweede tot ridder der orde van de Koninklijke Kroon van Pruisen, voor bewezen diensten tijdens de laatste Arrondissementstentoonstelling alhier.

Personeel en inrichting der Bureelen.

Zonder verandering.

Gemeenteontvangst.

Zonder verandering.

Kiezerslijsten.

De kiezerslijsten voor 1913-1914, op 31 Augustus voorloopig gesloten, geven den volgende uitslag :

KIEZERS	met 1 stem	met 2 stemmen	met 3 stemmen	met 4 stemmen
Voor den Senaat 3946	2761	620	565	
Voor de Provincie 3946	2761	620	565	
Voor de Kamer 4755	3524	644	587	
Voor de Gemeente 3693	2730	400	242	321

Gezwoornen

De herziene lijst der personen, bevoegd om als Gezwoornen te zetelen, bevat dit jaar 86 namen.

Kiezingen.

Ziet onze rubriek Gemeenteraad voor wat de kiezingen van 15 en 22 October 1911 betreft.

Door de ontbinding der wetgevende Kamers had op 2 Juni laatst eene buitengewone algemeene kiezing plaats voor 4 volksvertegenwoordigers voor het arrondissement Turnhout en voor 5 senatoren voor de arrondissementen Mechelen-Turnhout.

Werden gekozen:

Voor de Kamer van volksvertegenwoordigers:

Tot effectieve leden de Heeren de Broqueville, Versteylen, Lepaige en Verachtert.

Tot plaatsvervanger: de Heer Victor Van Hal.

Voor het Senaat:

Tot effectieve leden: lijst nr 2, de heeren Wittmann, Van Reynegom de Buzet, Cools en Naets.

Van lijst nr 1 de heer Bergmann.

Tot plaatsvervangers: lijst nr 2 de Heeren Empain en du Four.

Van lijst nr 1 de Heer De Pooter.

Gemeentegoederen.

De stad verkocht een perceel vagen grond ter streke Heizijde, aan den heer Louis Loos-Melis en een perceel braakland ter streke Langvenheide aan den heer Jules Caron.

De gemeenteraad besloot tot de verkoop van ongeveer 10 1/2 hektaren naakten grond ter streke Nieuwboschen, en waarop het laatste gedeelte staande mast eerlang publiek zal worden verkocht.

Wij verwachten kortelings de goedkeuring van bovengemelde beslissing.

De opbrengst van laatstgenoemde grond zou besteed worden aan de ontginning met beplanting van het uitspreidingsveld.

Wij zullen kortelings kunnen overgaan tot de aanbesteding voor het bouwen van twee nieuwe klassen op de stadsgronden in de Prinsenstraat.

TITEL III

Gemeentekomsten

Ontleding der gemeenterekening van 1911 en waardeering der voorloopige begrooting van 1913.

GEWONE EN BUITENGEWONE ONTVANGSTEN

A. GEWONE.

Erfelijke inkomsten.

	Rekening	Begrooting
Overschot der gewone ontvangsten van vorige jaren	155022,35	138910,65
Huurprijzen van stadseigendommen	235.—	230.—
Grasverpachting op het gemeentekerkhof	30.—	30.—
Verkoop van hout, strooisel en schadden	232.10	200.—

Gemachtigde heffingen, schattingen en belastingen.

7 bijvoegelijke centiemmen voor 10 jaren	6560.59	6000.—
7 opcentiemmen voor 15 jaren	8482.54	8000.—
4 opcentiemmen voor 10 jaren	4847.19	4500.—
5 opcentiemmen voor 10 jaren	6058.96	5500.—
6 opcentiemmen voor 52 jaren	5623.38	5200.—
15 opcentiemmen voor 10 jaren	18176.91	17500.—
3 opcentiemmen voor den dienst der wegenis	3963.69	3600.—
Schoolgelden in de lagere gemeente- en aangenomene scholen	421.50	350.—
Schoolgelden in de gemeente en aangenomen bewaarschool	201.—	150.—
Belasting op paarden, ossen en ezels	5500.—	5000.—
Id. op rijtuigen, op veeren of riemen, automobiels en motorrijwielen	4810.—	4500.—
Kohier van prestatien tot onderhoud der buurtwegenis	4481.40	4400.—

	Rekening.	Begrooting
Belasting op het bebouwd kadastraal inkomen, lusthuizen en nijverheidsgebouwen 10 o/o	43346.80	42000.—
Bijkomende belasting id. id., 5 o/o	21673.40	21000.—
Belasting op draaiorgels, tenten, danszalen, enz.	9230.79	7000.—
Keurrechten op het slachtvleesch	3491.10	3400.—
Opbrengrst van het ontsmettingstoestel	360.—	200.—
Vergunningen van grond voor begraafplaatsen op het gemeente kerkhof	4099.99	2000.—
5 opcentiemen gedurende 66 jaren	6058.96	5500.—
Staangelden in de overdekte hal der Botermarkt	3371.70	2500.—
Gevelgeld, voor- en achtergevels	38602.50	37500.—
3 % bebouwd kadastraal inkomen	13004.04	12500.—
Staangelden ter markt	5161.80	4600.—
Beweegkrachten en hittingsoppervlakte	6046.—	6000.—
Balkons	1224.—	1200.—
10 opcentiemen op grondlasten en personeel	9372.28	9000.—
Kadastraal inkomen nieuwe gebouwen	4788.06	4000.—
Belasting op de Pianos	1685.—	1500.—
Belasting op de danszalen	1264.58	1200.—
10 opcentiemen op de drie grondslagen gedurende 66 jaren	12117.92	11500.—
<i>Andere gewone ontvangsten :</i>		
Aandeel in het gemeentefonds (wet 18 Juli 1860)	124357.23	124000.—
Id. id. id. (wet van 19 Augustus 1889)	23267.—	23600.—
Toelaag Staat voor stads-teekenschool	2333.—	2333.—
Id. Provincie id.	1136.—	1149.—
Toelaag Provincie voor de stads-muziekschool	1300.—	1300.—
Id. Staat id.	1300.—	1300.—
Toelaag Staat voor het lager onderwijs	33986.83	33920.—
Id. Provincie —	4100.—	3900.—
Id. Staat voor den dienst der bewaarscholen	3550.—	3600.—
Toelaag Staat voor de huishoudingsklas bij stadsmeisjesschool 2/5	398.—	410.—
Toelaag Provincie voor de gemeentelijke huishoudingsklas 1/4	249.—	256.25
Eerste dividend van den buurtspoorweg Antwerpen-Hoogstraeten-Turnhout	6370.—	6370.—
Tweede dividend id. id.	2701.62	2200.00

	Rekening	Begrooting.
Dividend van het vermeerderd kapitaal op zelfde lijn	1610.—	1610.—
2e Dividend id. id.	682.83	600.—
Dividend van de tweede vermeerdering van kapitaal	1356.85	1890.—
Dividend buurtsp. Turnhout-Arendonck	4865.25	4445.—
Div. buurtsp. Turnhout-Moll-Westerloo	4332.52	4488.—
Id. id. Eynthout-Sichem	196.93	204.—
Id. id. Turnhout-Hoogstraeten	2592.52	2579.—
Id. vermeerderd kapitaal	195.02	385.—
Id. id. Turnhout-Gheel (vaart)	1585.30	1435.—
Id. id. vermeerderd kapitaal		195.—
Id. id. Turnhout-Poppel (grens)	577.98	770.—
Opbrengst der akten van den burgerstand	140.—	125.—
Militaire logementen enz.	163.20	1000.—
Aandeel van Staat en Provincie in de onderhoudswerken van den buurtsteenweg op Thielen	982.56	982.56
Wedergaaf door de boordegenaars voor ambtshalve ruiming der rivieren en waterloopen	364.01	500.—
Verschillende ontvangsten, intresten der spaarkas, enz.	22689.—	9000.—
Opbrengst der waterleiding	20255.84	17000.—
Opbrengst der belasting op de stoepen	14344.40	14300.—
B. BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.		
Overschot der vorige dienstjaren	76398.80	32739.02
Van de Provincie, laatste betaling op het kasteel	25000.—	25000.—
Gebeurlijke tusschenkomst van Staat en Provincie in nieuwe gezondheidswerken en werken van openbaar nut	11722.—	19659.91
Vermoedelijke opbrengst der verkoop van mast	4007.30	3000.—
Id. id. van gronden		4439.50
Overdracht van den gewonnen dienst		95000.000
Totaal fr.	117128.10	179838.43

GEWONE EN BUITENGEWONE UITGAVEN.

A. Gewone.		Rekening	Begrooting
1. Kapittel.	Huishoudelijk plaatselijk bestuur	36416.02	39006.10
2. »	Publieke veiligheid en gezondheidsgestel- tenis	56267.76	61948.20
3. »	Gemeentewerken	44755.88	69765.12
4. »	Handel en scheepvaart	—	—
5. »	Kazerneering, logement en militaire transporten	3089.16	1000.—
6. »	Openbare Weldadigheid	87123.46	84245.97
7. »	Eeredienst	8000.—	7600.—
8. »	Openbaar onderwijs	103937.14	107502.99
9. »	Schoone kunsten	11923.67	12229.76
10. »	Gevestigde schuld	123874.24	127585.59
11. »	Regelingen	2033.07	1800.—
12. »	Herhalingen	—	—
13. »	Vrijwillige uitgaven	6875.—	107175.—
14. »	Verschillende uitgaven	3592.27	4125.—
Totaal fr.		487887.67	623983.73

B. Buitengewone.

Nieuwe werken en bijzondere uitgaven.

1. Openbare werken van allerlei aard uit te voeren met het bedrag der buitengewone ontvangsten	55052.55	178979.75
Totaal fr.	55052.55	178979.75

UITKOMST DER BEGROTING VAN 1913

door het Collegie voorgedragen.

Gewone dienst

Ontvangsten	fr. 653454.96
Uitgaven	» 623980.73
Overschot.	fr. 29471.2

Buitengewone dienst

Ontvangsten	179838.43
Uitgaven	178979.75
Overschot	fr. 858.68

Leeningen.

Wij vinden ons wederom verplicht in de begrooting van 1913 eene som te schrijven van 1935 frank voor de uitgelote en niet aangeboden titels en de achterstallige koepons der stadsleening van 1899.

Finantiële gesteltenis.

Het blijkt uit de nedergelegde stadsrekening over 1911, dat de gewone middelen voor dat jaar meer dan toereikend waren om de uitgaven van zelfden aard te bestrijden.

Zulks spruit hoofdzakelijk voort uit de meerdere opbrengst van verschillende posten van ontvangsten tegen de beramingen in de begrooting voorzien. Voor het gemeentefonds was ons aandeel kleiner dan in 1910, welk laatste jaar als een buitengewoon jaar moet beschouwd worden. Daar in het overschot van den gewonen dienst, volgens rekening van 1911 de intresten begrepen zijn van het nog niet genomen deel der laatste leening met de Godshuizen, zoo voorzien wij in de begrooting van 1913 de uitvoering van verschillende openbare werken met een deel van genoemd overschot.

In 1911 gaf een opcentiem op de drij grondslagen der rechtstreeksche belastingen:

Voor de grondlasten . . . . . fr. 515.25
Voor het personeel . . . . . fr. 421.98
Voor het Patentrecht . . . . . fr. 274.57
Het geheele bedrag der ontvangene opcentiemen
op 's Rijks belastingen was 80934.12.

Rekenplichtigheid.

BEGROOTING 1912.

De stedelijke begrooting voor 1912 in Raadzitting van 13 December 1911 vastgesteld, werd door de Bestendige Deputatie des Provincieraads goedgekeurd op 2 Februari 1912 en bepaald, te weten:

De buitengewone ontvangsten op fr. 462814.86
De buitengewone uitgaven op fr. 462814.86

Balans fr. — . —

De gewone ontvangsten op . . fr. 584433.06
De gewone uitgaven op . . . fr. 516473.34

Batig slot fr. 67959.72

De algemeene ontvangsten, ter som
van . . . . . fr. 1047247.92
De algem. uitgaven ter som van fr. 979288.20

Het algemeen batig slot fr. 67959.72

REKENING OVER 1911.

De nedergelegde rekening over het dienstjaar 1911 bedraagt :

In buitengewone ontvangsten . fr. 117128.10
In buitengewone uitgaven. . . . fr. 55052.55

Met een overschot van fr. 62075.55

In gewone ontvangsten. . . . fr. 647977.61
In gewone uitgaven . . . . . fr. 492955.26

Met een batig slot van fr. 155022.35

Pensioenkas der toegevoegden

Volgens opname van den staat dezer onderstandskas op 31 December 1911, bezat deze een kapitaal van 37226.98 fr.

De dienst bedroeg:

In ontvangsten. . . . . fr. 2258.97
In uitgaven . . . . . fr. 1227.09

Goed slot fr. 1031.58

In zitting van 28 Februari 1912 besliste het Komiteit van Beheer met gemelde overschot twee titels der Stadsleening van 1899 aan te koopen.

TITEL IV

LIEFDADIGE GESTICHTEN

Bureel van Weldadigheid.

Het mandaat van den heer Kruyfhoofd Jos. uitredend lid, werd voor vijf jaren vernieuwd in de zitting van 13 November 1911 en de Deputatie nam kennis van die vernieuwing in hare zitting van 5 Januari 1912.

Geneeskundige dienst.

Hierin is geene verandering geschied.

Giften en legaten.

Geene.

Roerende en onroerende goederen

In het begin van 1912 is eene merkelijke verbetering gedaan aan de kleine boerderij op het Schorvoirt.

Afleg en aanleg van kapitalen.

Wij ontvingen 1025 fr. voor aandeelen van vergunningen op het kerkhof en 2000 fr. voor uitgelote stadsobligatiën. Voor die sommen werden titels aangekocht der Belgische schuld 3 0/0 2^e reeks.

Rekendienst.

REKENING 1911.

Ontvangsten	fr. 81792.82
Uitgaven	fr. 45385.25

Overschot fr. 36407.57

BEGROOTING 1912.

Ontvangsten	fr. 65115.75
Uitgaven	fr. 56311.99

Overschot fr. 8804.76

Onderstanden, uitdeelingen.

Wij ontleenen aan de rekening van 1911 eenige bijzondere cijfers die over den dienst van het bureel laten oordeelen. Zoo werden uitgegeven:

In geld	fr. 3651.57
In brood	fr. 6236.70
In kleederen en beddengerief	fr. 1331.32
Aan geneesmiddelen	fr. 4490.50
Aan jaarwedden der geneesheeren	fr. 4100.00
Aan mondkosten der bestedingen	fr. 11926.60
Aan huishuren	fr. 2000.00

Het algemeen bedrag der hulp gelden uit de stadskas beliep tot 36670 fr.

Er werden ondersteund in 1911:

439 personen bestendig,

301 » tijdelijk,

7 kinderen elders geplaatst en 8 ouderlingen in andere gemeenten verblijvende.

Betwistbare zaken.

Geene.

Godshuizen.

Het mandaat van den Heer Louis Dierckx, Notaris, werd voor een nieuw tijdperk van 5 jaren vernieuwd bij beraming goedgekeurd door den Gemeenteraad op 13 December 1911 en voor kennis genomen door de Bestendige Deputatie op 4 Januari 1912. In zitting der Kommissie van 14 October 1911 werd de Heer Baron de Fierlant tot voorzitter gekozen.

Roerende en onroerende goederen.

Werden verkocht: uit de hand 1° van perceel 0/596t namens het Begijnhof aan J. Somers 3 aren aan 225 fr. en aan de Weduwe Evers en zonen 3 aren aan 400 fr. van perceel wijk P/66 f3.

Bij publieke verkoop van 3 Juni 1912, goedgekeurd door den Gemeenteraad den 21 Juni volgende en door de Bestendige Deputatie den 28 der zelfde maand, werden namens het Begijnhof verkocht den eigendom der oude vleeschhal met aanpalenden grond, aan de Heeren Octave Van Damme-Van Gool, Jos. Roevens en Adriaan Thielemans, voor eene totale somme van fr. 16550,00.

Van den Staat ontvingen wij voor het Gasthuis, als schadeloosstelling voor den bosch- en heidebrand van 1911 op perceel c/66 te Merxplas:

voor 3 hektaren aan 80 frank = 240 fr.
hout = 5

—
samen 245 fr.

Giften en legaten.

Geene.

Rékendienst

De begrooting voor 1912 houdt in :

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Overschot.
Gasthuis	fr. 52230.18	51172.59	57.59
Godshuis	fr. 54015.70	53956.58	59.12
Begijnhof	fr. 104086.79	104080.14	6.65

De rekeningen over 1911 sluiten in :

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Overschot
Gasthuis	fr. 43533.97	33460.59	10073.38
Godshuis	fr. 35135.23	37744.16	2608.93
Begijnhof	fr. 21520.50	23380.94	1860.44 te kort

De prijs van den onderhoudsdag in het gasthuis bleef 1.73 fr.

Betwistbare zaken

Geene.

Begijnhof

In de fondatie werden 2 begijnen opgenomen. Ter infirmary werden 6 begijnen verpleegd en in het convent verbleven 2 zusters.

Gasthuis

23 Zusters blijven voortdurend met den dienst der ziekenverpleging gelast.
Werden verpleegd :

Lastens de stad . . . . . 256 personen.
Lastens andere gemeenten . . . . . 7 personen.
Lastens den Staat . . . . . 0 persoon.
Voor hunne penningen . . . . . 119 personen.

Samen: 382 personen.

De vier volgende zusters ontvingen het burgerkruis van 1^e klas dat haar plechtig overhandigd werd in zittingen der kommissie:

Zuster Augustina, in dienst sedert 21 April 1861
» Joanna, » » 27 Juni 1866
» Agnes, » » 15 April 1868
» Bernarda, » » 4 Februari 1873

Op 2 Mei 1912 werd in het gasthuis plechtig gevierd het diamanten Jubelfeest (1852-1912) van zuster Catharina. Gedurende het feestmaal werd haar het eereteken van Ridder der orde van Leopold II overhandigd door den Heer Versteylen, volksvertegenwoordiger.

Op 22 Juli II. vierden de echtelingen Croenen-Peeters, wonende in de Apostelenhuizen, hun gouden jubelfeest. Heel het gesticht was dien dag in feest en de brave ouderlingen ontvingen geschenken in geld namens de stad en de Kommissie der godshuizen.

Godshuis

Het gemiddeld getal bestedingen, gehuwden inbegrepen, bedraagt 122. Er blijven 10 zusters in het gesticht gebezigd.

De stadstoelaag bedroeg 8581.33 fr. voor 1911.

Zinneloozen en blinden

Zonder verandering.

Bedelaarswerkhuizen

In de landbouwcolonie te Merxplas zijn gemiddeld 40 bedelaars opgenomen.

In 1911 werden te Wortel 5 en te Brugge 2 personen geplaatst waarvoor betaald werd 1536.44 fr.

Weldadigheidsscholen

Het gemiddeld getal te Namen, Moll, Ruysselede, St. Hubert, Yperen en Gent was 12 personen, waarvoor betaald werd fr. 3039.27.

TITEL V

EEREDIENST.

Geestelijkheid.

In de parochie van het H. Hart werd de Eerw. Heer Dierckx tot onderpastoor benoemd.

KERKFABRIEKEN.

Rekeningen — 1911.

A. — ST. PETRUS-KERK.

Ontvangsten . . . . . fr. 24257.05
Uitgaven . . . . . fr. 21793.11

Overschot fr. 2463.94

B. — O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK

Ontvangsten	fr.	703.24
Uitgaven	fr.	667.42
		Overscot fr. 35.82

C. — H. HART VAN JESUS.

Ontvangsten	fr.	16110.97
Uitgaven	fr.	15360.62
		Overscot fr. 750.35

Begrootingen — 1912.

A. ST. PETRUS-KERK.

Ontvangsten	fr.	18989.29
Uitgaven	fr.	18061.42
		Overscot fr. 927.87

B. — O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Ontvangsten	fr.	726.69
Uitgaven	fr.	690.70
		Overscot fr. 35.99

C. — H. HART VAN JESUS.

Ontvangsten	fr.	19127.25
Uitgaven	fr.	19071.01
		Overscot fr. 56.15

Roerende en onroerende goederen.

Ingevolge de bekomene machtiging op een algemeen plan, werden door de kerkfabriek van het H. Hart wederom verschillende perceelen grond rondom de kerk verkocht aan zeer voordeelige prijzen.

Giften en legaten

De kerkfabriek van St-Pieter ontving eene gift van 4000 fr. van Mevrouw Wed^e Florent Van Hal, met last van een eeuwigdurend jaargetijde tot lafenis der ziel van haren diepbetreurden echtgenoot. Die gift werd goedgekeurd door den gemeenteraad in zitting van 18 November 1911.

Kapitalen.

De opbrengst der verkoop van gronden wordt steeds gebruikt tot afkorting der aangepane leening voor het bouwen der kerk. Zoo werden volgens rekening van 1911 wederom 92 titels van 100 fr. terugbetaald, 't zij voor 9200 fr. en voorziet de begrooting van 1912 eenen afleg van 11.200 fr.

TITEL VI.

Openbaar Onderwijs

College van Humaniteiten.

Het bloeiend Sint Jozefs college, bestuurd door de eerwaarde Paters Jezuïeten, telde voor het schooljaar 1911-1912 eene bevolking van 537 leerlingen, verdeeld in 309 inwonenden, 150 externen en 78 apostolieken.

De humaniora werden gevolgd door 403 leerlingen, terwijl de voorbereidende klassen door 134 jongelingen werden bijgewoond.

Staatsmiddelbare school.

Dat onze Middelbare School de welverdiende gunst van het geacht publiek immer waardig is, bewijst de merkelijke aangroei van de bevolking; en dat het onderricht er steeds in bloeienden staat verkeert, bewijzen de talrijke onderscheidingen die de school telkenjare in den officieelen wedstrijd behaald.

Gedurende het afgelopen schooljaar werden 311 leerlingen ingeschreven, onder dewelke 87 voor de drie middelbare klassen. Uit hoofde van dit groot getal studenten, en ook omwille van de uitbreiding

van het teekenonderwijs, moest eene verdieping op de turnzaal gebouwd worden, waardoor wij twee vertrekken en een studiezaal bijwinnen. De ontubbeling van de laagste klasse is dus mogelijk geworden en een zesde onderwijzer werd aan de voorbereidende afdeeling toegevoegd. Elk studiejaar werkt thans onder de leiding van een afzonderlijken leeraar, hetgeen de vorderingen zeer zal ten stade komen.

In het Besturend Bureel verving de heer Alf. Verwaest, binnen den gemeenteraad, de heer H. Proost, ontslaggever; en de heer J. Wanty kwam in vervanging van Heer Dr Huybrechts, die in zijne hoedanigheid van schepen, ambtshalve deel uitmaakt van dat college.

Bij koninklijk besluit van 29 December 1911 werd de heer G. Senden, bestuurder, vereerd met het Burgerkruis van eerste klas, voor meer dan 35 jaren dienst.

De stadstoelaag beliep tot fr. 4991,66.

Uitslag van den Algemeenen Prijskamp

LETTERKUNDIG GEDEELTE.

Afdeeling A : 446 mededingers.

4^e Eervolle melding : Van Troy Henri, met 56 punten op 100.

Afdeeling B : 118 mededingers.

5e Accessit : Smits Constant, met 65 punten op 100.

Genoemd : Van Troy, Albert, met 58 en Wau-
ters Eugene, met 51 punten.

WETENSCHAPPELIJK GEDEELTE.

Afdeeling A : 446 mededingers.

12e Accessit : Van Dooren René, met 63 punten.

15e Accessit : Van Troy Henri, met 60 punten.

Afdeeling B : 118 mededingers.

2e Eervolle melding : Smits Constant, met 63 punten
op 100.

Gemeentelijk lager onderwijs.

In de gemeentjongensschool bleef het personeel
onveranderd. In de stadsmeisjesschool werd Mevrouw
Deckers-Verbruggen op pensioen en Mejuffer De
Keuster in beschikbaarheid gesteld. Mejuffrouw Ste-
fens Margaretha werd tot hulponderwijzeres benoemd
en de gemeenteraad zal eerstdaags nog eene voor-
loopige of toegevoegde hulponderwijzeres te benoe-
men hebben. In de gemeenteschool werd juffrouw Van
Sas, Philomena tot hulponderwijzeres aangesteld.

De goedgekeurde lijsten van het schooljaar 1911-
1912 bevatten 287 inschrijvingen voor de stadsjongens-
school, 229 voor de stadsmeisjesschool, 987 voor
de aangenomen jongensschool, 562 voor de aange-
nomen meisjesschool, 315 voor de aangenomen
school van het H. Hart en 86 voor de aangenomen
gemengde school te Sevendonck.

Uit de stadsrekening van 1911 blijkt dat wij als
toelage van den Staat hebben ontvangen eene som
van 33986.83 fr.

Hierin is begrepen het aandeel van 3520,83 fr. als
tusschenkomst in de verplichte verhooging van
jaarwedden der onderwijzers.

De provinciale toelaag voor het lager onderwijs
bedroeg 4100 fr.

Ook ontvingen wij van den Staat 3550 fr. voor
den dienst der bewaarscholen.

In de aangenomen jongensschool werd de Heer
Embrechts Lodewijk, te Lichtaert benoemd. Deze
hulponderwijzer dient nog vervangen te worden.

Het personeel der aangenomen meisjesschool bleef
onveranderd. Mejuffrouw Moerman Philomeen, hoofd-
onderwijzeres bekwam, bij koninklijk besluit van 23
December 1911, het Burgerkruis van eerste klas voor
meer dan 35 jaren dienst.

Aangenomen lager onderwijs

In 1911 verleenden wij de volgende toelagen uit
de stadskas :

Aangenomen jongensschool . . .	fr.	33711.37
Aangenomen meisjesschool . . .	fr.	21430.01
Aangen. meisjesschool H. Hart . .	fr.	8031.00
Aangenomen gemengde school te Sevendonck	fr.	2800.00

De toelagen aan de aangenomen bewaarscholen
beliepen: 3840 franken aan deze der Herenthals-
straat en 2500 franken aan deze der parochie van
het H. Hart.

Wij ontleenen aan de bijzondere schoolbegroting voor 1912 het volgende:

Stadsjongensschool: 4 onderwijzers, 228 leerlingen.

Stadsmeisjesschool: 4 meesteressen, 221 leerlingen.

Aangenomen jongensschool, (centrum), 16 onderwijzers, 933 leerlingen.

Aangenomen meisjesschool, (centrum), 11 meesteressen, 650 leerlingen.

Aangenomen school der parochie van het H. Hart, 7 meesteressen, 350 leerlingen.

Aangenomen gemengde school te Severdonck, 2 onderwijzers, 94 leerlingen.

De gemeente bewaarschool heeft twee klassen en 149 leerlingen; de aangenomen bewaarschool in de Herenthalsstraat telt vijf klassen en 396 kinderen; deze der parochie van het H. Hart 4 klassen en 319 leerlingen.

62 leerlingen der aangenomen jongensschool werden bekroond in den algemeenen prijskamp van godsdienst tusschen de leerlingen der lagere scholen van het aartsbisdom Mechelen. 5 leerlingen behaalden een eerediploma met minstens 90 punten op 100; 21 een diploma met minstens 80 punten op 100; 25 wonnen minstens 65 punten op 100 en 11 ten minste 50 op 100 punten.

De gemeentjongensschool nam aan gemelden prijskamp deel met 9 leerlingen en bekwam 3 accésiten, 4 zeer eervolle- en 2 eervolle meldingen.

Gedurende het afgelopen schooljaar bedroeg de bevolking van het Pensioaat in het klooster van het H. Graf 84 leerlingen.

Het externaat telde 370 leerlingen; daarenboven had de kantschool 410 kweekelingen.

Bijzonder Middelbaar Onderwijs

Middelbare Normaalschool bestuurd door de Zusters van het H. Graf. — Verleden jaar heeft de Jury voor de eerste maal de ingangsexamen afgenomen. In Augustus 1912 hebben 3 leerlingen het overgangsexamen afgelegd en allen bekwamen *de onderscheiding*.

Voor het aanstaande ingangsexamen zijn 8 candidaten ingeschreven.

Het St-Victorsgesticht, bestuurd door de Eerw. Broeders van Liefde neemt nog steeds in bloei toe. Gedurende het schooljaar 1911-1912 werden de leerlingen gevolgd door 557 leerlingen. Van dit getal waren er 324 als internen en 233 als externen opgeschreven. De hooger-middelbare afdeling telde 114 leerlingen en de ambachtsschool 27.

De schitterende uitslagen door de leerlingen dit jaar behaald in de uitgeschreven examens tot begeven van openbare ambten, in de wederlandsche wedstrijden van snel- en vingerdrukschrift en onlangs nog in de ingangsexams aan de Leuvensche Hoogeschool, staven het vertrouwen dat de ouders in het onderricht der Eerw. Broeders stellen.

Nijverheid- en Ambachtsscholen

Onze vrije nijverheidsschool houdt hare goede faam in eer.

Het personeel der school bestaat nog uit een bestuurder, zes leeraars, met drie leergangen en vijftien klassen.

Voor het schooljaar 1911-1912 waren 156 leerlingen ingeschreven.

De staatstoelaag voor 1912 bedraagt 2465 fr., die van de Provincie 1233 fr. en de stad verleende 2000 fr. De begroting van 1912 bedraagt 7715 fr. in ontvangsten en uitgaven. De staat verleent daarenboven nog eene buitengewone toelaag van 1665 frank.

In 1912 verleenden wij insgelijks eene toelaag van 25 fr. voor de vakschool van kleermakers, 25 fr. voor die der lederbewerkeren en 25 fr. voor die der schilders.

Onze nijverheidsschool behaalde in 1910 een diploma van grooten prijs in de wereldtentoonstelling van Brussel.

Onze modelkantschool telt 450 leerlingen. Deze geniet eene stadstoelaag van 500 fr., eene provinciale toelaag van 1500 fr. en eene staatstoelaag van 8560 fr.

De kantschool van het H. Graf telde 261 leerlingen en bekam eene toelaag van 2450 fr. van de provincie en eene van 8560 fr. van den staat.

TITEL VII

SCHOONE KUNSTEN, WETENSCHAPPEN EN LETTEREN

Teekenschool

Het personeel onderging geene verandering en het getal leerlingen bedroeg 195.

Zij worden onderverdeeld in 4 metsers, 35 timmerlieden, 20 meubelmakers, 4 smeden, 14 schrijnwerkers,

9 beeldhouwers, 2 houtdraaiers, 2 etsers, 87 scholieren, 13 schilders, 3 koperlagers en 2 steenhouwers.

Bij de prijskampen op het einde van het schooljaar gehouden, heeft de Jury zijne bijzondere tevredenheid uitgedrukt over den uitslag in het algemeen. Zij kende vier groote eeremetalen toe van het Gouvernement. 158 leerlingen namen deel aan de prijskampen.

In de klas van bouwkundige samenstelling, bekwamen de leerlingen Potters Victor en Dierckx Henri, een boekwerk der stad als eereprijs buiten prijskamp.

De werken der leerlingen werden volgens gewoonte in de lokalen der school tentoongesteld en een talrijk en belangstellend publiek kwam dezelve bezichtigen.

De leergangen bestonden uit 31 verschillende vakken met 5 klassen en 5 leeraren. De staatstoelaag beliep tot 2333 fr. en degene der provincie tot 1113 fr.

Muziekschool

Het onderwijzend personeel onderging geene verandering.

103 jongens en 107 meisjes waren voor het verloop schooljaar ingeschreven.

De bijzondere leergangen voor de verschillende speeltuigen telden : voor de piano-forte 41 leerlingen, voor de klas van klarinet 8 en voor de fluit 2 leerlingen.

De lessen voor koperen blaastuigen werden gevolgd door 8 leerlingen, waarvan 1 voor trombone, 1 voor trompet, 3 voor piston en 3 voor sakshoorn-alto.

De vioolklas voor jongens telde 13 leerlingen, die voor meisjes 4. Verder werd de contrebass aan geleerd aan 1 leerling en de vioolcel aan 2.

De heer Gilson, opziener, bezocht de school in de maand Juni; het onderzoek geschiedde vooral voor de klassen van notenleer en solfège en de hooge ambtenaar was tevreden over den vooruitgang der leerlingen. De uitslagen der jaarlijksche examens waren over het algemeen ook zeer bevredigend.

De toelagen van Staat en Provincie bedragen elk 1300 frank.

Letterkundige Genootschappen.

Het getal leden van den oudheidkundigen kring « Taxandria » is ongeveer hetzelfde gebleven.

De Provincie verleende eene toelage van 125 fr. voor het tijdschrift en 200 fr. voor het museum; de Staat eene van 400 fr. en de stad 200 fr.

Het tijdschrift « Taxandria » is regelmatig alle drie maanden verschenen.

Het museum vermeerdert nog jaarlijks. De bijzonderste aanwinsten in den loop van het jaar 1911-1912 gedaan, zijn:

1° Standbeeld-ontwerp in pleister voor het monument baron Dhanis op te richten te Antwerpen; borstbeeld « Beatrix » in pleister. Beide kunstbeelden zijn het werk en de gift van den gewaardeerden kunstenaar-beeldhouwer, M. Alfons Strijmans van Turnhout, thans te Antwerpen gevestigd.

2° Eene kostbare verzameling kanten, gegeven door het huis Stroobant, te Brussel, alsmede vele andere kanten van verschillende fabrikanten.

3° Eene prachtige lichtprent met het portret van den weledelen heer baron de Jamblinne de Meux,

hoofdingenieur der stad Brussel, evenals eene pen-teekening, de groote markt van Turnhout verbeeldende, in 1850; een meesterwerk van den zelfde.

4° Een groot Christusbeeld op doek, meesterstuk van K. Boom, kunstschilder te Antwerpen, geboortig van Hoogstraeten.

5° Vele boekwerken van het ministerie en de Provincie.

Het bestuur der maatschappij heeft den Weledelen Heer Baron De Broqueville den titel van Eerelid toegekend, uit erkentelijkheid voor zijne bewezen diensten en zijne talrijke blijken van toegenegenheid. Het nieuw museum is bijna afgewerkt. Wij hopen hetzelve in den zomer van toekomend jaar, bij het tienjarig bestaan der maatschappij, te mogen inhuldigen.

De afdeling van het Davidsfonds en de Katholieke Vlaamsche Sprekersbond verkeerden ook beide in bloeienden toestand, zoowel als de Studentenkring « Eigen kunst, eigen leven » die eene stadstoelaag van 200 fr. bekam voor het viertienjarig bestaan van zijn tienjarig bestaan. Al die instellingen dragen veel bij tot de hoogere ontwikkeling van het volk en er worden jaarlijks eenige schoone muziek- en letterkundige feesten ingericht, toegankelijk aan het publiek.

Muziekgezelschappen.

De Gemeenteraad behield het krediet van 200 fr. om in 1912 te verdeelen tusschen de maatschappijen welke een zeker getal Concerten ter Groote Markt zouden geven. De harmonies van den Ka-

tholieken Volksbond, van de Koninklijke Maatschappij «Orpheus», der Xaverianen en der Burgerwacht vergastten ons wederom op een aantal puike muzikale uitvoeringen, welke steeds meer en meer volk naar het marktplein lokken. De welverdiende toejuichingen van het publiek wezen eene aanmoediging voor de flinke uitvoerders om steeds voort te gaan op den weg des vooruitgangs. De Maatschappij «L'Echo de la Campine» vierde haar vijftig jarig bestaan en bekwam daarvoor eene stadstoelaag van 500 frank. Ook die Maatschappij gaf een luisterrijk Concert op het stadskiosk.

TITEL VIII

GEZONDHEIDSDIENST.

Openbare gezondheid

De leden der Kommissie van openbare gezondheid zijn: de Heeren Doktors Goffin, Huybrechts en Somers; de Heer Ingenieur van Bruggen en Wegen en de Heer Verschuieren, apotheker, die het ambt van Secretaris waarneemt. De gezondheids-toestand mag als normaal beschouwd worden, buiten eenige gevallen van mazelen met doodelijken afloop, die in de laatste maanden voorkwamen.

Koepokinenting

In 1911 was de heer doktor Felix Rømmens met den dienst der pokzettingen gelast en voor het loopende jaar wordt deze dienst waargenomen door den heer doktor Goffin.

Tijdens de gewone zittingen van April en September 1911 werd bij 305 kinderen de koepokstof ingeënt en hadden daarenboven nog 470 inenting en herinentingen plaats in de gemeente- en aangenomene scholen. De registers in de scholen worden met veel zorg gehouden en het onderwijzend personeel beijvert zich om de maatregelen door het stadsbestuur voorgeschreven, goede vruchten te doen dragen.

Wij houden er de hand aan dat geene leerlingen toegelaten worden die de pokken niet gezet zijn. Ook het Bureel van Weldadigheid eischt de inenting en de herinenting der behoeftigen.

Reinigheidsdienst

Deze dienst is thans volledig ingericht. De stad zelf gelast zich met den dienst der vuilniskar en heeft daarvoor twee paarden en twee karren aangekocht, benevens eene keer- en eene besproeiingsmachien. Een politiereglement op den reinigheidsdienst, door den Gemeenteraad gestemd in zitting van 13 Maart 1912 en voor kennis genomen door de Bestendige Deputatie in zitting van 5 April volgende, is van kracht sedert den 23ⁿ April 1912.

Begravenissen.

Zonder verandering.

Rampen en ongelukken.

Een droevig ongeluk gebeurde op 5 Februari II. in een onzer nijverheidsgestichten, waarbij, door het instorten van een plafond, een doode en twee gekwetsten werden weggedragen.

Een bosch- en heidebrand uitgebarsten op 13 Mei II. verwoestte wederom verschillende honderden hektaren.

Pompierkorps.

Het korps werd diep getroffen door het schielijk afsterven van den heer H. Melis, kapitein en medestichter van het korps. Het getal manschappen bedraagt 50.

De stad verleende eene toelaag van 2000 frank voor 1912.

Buiten de groote bosch- en heidebrand hierboven vermeld, hadden wij slechts 4 of 5 brandrampen aan te stippen benevens eenige valsche noodseinen.

De heer A. Schepers, afgevaardigde van den technischen brandweerdienst der Provincie, die in den loop van het jaar een bezoek aan Turnhout bracht, verklaarde zich tevreden over den onderhoud van het materieel, doch wees in zijn verslag op eene onvoldoende drukking van het water, bij brand van zeer hooge gebouwen.

TITEL IX.

JUSTITIE, OPENBARE VEILIGHEID, GEVANGENIS

Politie.

Bij koninklijk besluit van 14 Novemder 1911 is de Burgerlijke Medalie van 2^e klas verleend aan de agenten Backx, Gerard; Hoymans, Pet.; Janssens, Jos. en van Gompel, Jan, die meer dan 25 jaren dienst tellen. Te dier gelegenheid bekwamen zij eene buitengewone verhooging van jaarwedde van 100 frank.

Misdaden, Overtredingen, Aanhoudingen.

Van 1 September 1911 tot 31 Augustus 1912 werden 1060 processen-verbaal opgemaakt, verdeeld als volgt:

Eerrooverij	6
Misbruik van vertrouwen	3
Aftruggelarij	0
Dieverij van hout en strooisel	7
Dieverij van verschillende voorwerpen en hofvruchten	36
Verheeling	1
Vernieling van veldvruchten	1
Vernieling van afsluiting	16
Desertie	0
Huisdieverij met of zonder braak	17
Doodsbedreigingen	0
Aanrandingen	1
Mishandelingen, beledigingen en smaadswoorden	98

Vischmisdrijf	2
Opstand, bedreigingen en smaad aan de politie	32
Ongemuilbande honden	0
Moord	1
Omkooperij	1
Kansspelen	1
Dronkenschap	182
Herbergen	17
Straatschennis en ruststoornis.	49
Andere overtredingen aan Gemeente- of Provinciale reglementen	270
Bedelarij en landlooperij.	25
Dierenmishandeling	0
Zedenschennis en ontuchtige liederen	12
Verboden wapens	7
Aanslag op de eerbaarheid	3
Id. op de vrije uitoefening van den arbeid.	0
Huiszoekingen	11
Onderzoeken en opzoekingen	142
Bevel van aanhouding	60
Ongelukken	5
Brandrampen.	8
Zelfmoord	0
Drenkeling	2
Moed en zelfopoffering	8
Zinneloosheid	6
Banbreuk	1
Gemak en ongemak	29
	—
Totaal	1060

Gevang te Turnhout

Bevolking op 31 December 1910	140
Ingekomen in 1911	993
Uitgegaan in 1911	1009
Bevolking op 31 December 1911	124
Opsluitingsdagen	49422
Getal zieken ter infirmerie	9
Sterfgevallen	2
Gevallen van krankzinnigheid	2

Paspoorten

Van 1 September 1911 tot zelfden datum in 1912 zijn op het bevolkingsbureel 12 bewijzen van eenzelvigheid afgeleverd.

Werkmansboekjes

Men vroeg 353 werkboekjes voor minderjarigen en 96 livretten voor meerderjarige arbeiders, gedurende hetzelfde tijdstip.

Loterijen

Bij besluit van het schepencollege, in dagteekening van 19 September 1911 bekwam de Weldadigheidskring gevestigd bij Mr Jos. Gevers, Nieuwstraat, alhier, de toelating om eene tombola te mogen oprichten ten voordeele der Schamele Armen van Turnhout, gedurende vier maanden.

De prijs der Loterijbriefjes werd bepaald op tien centiemmen per nummer. Deze briefjes mochten en

kel in de stad verkocht worden en de aankondiging mocht slechts in de weekbladen van Trn-hout geschieden

De trekking gebeurde onder het toezicht der politie.

TITEL X.

MILITIE.

Het stelsel van een man per huisgezin, niettegenstaande de vrijstelling van dienst voor de niet ingelijfde jongelingen van wie een broeder voor de militie was ingeschreven voor 30 November 1909, brengt eene merkelijke verhooging van het contingent mede.

Inderdaad, voor de lichte van 1909, leverden wij 41 manschappen. Het gemiddeld getal der laatste 10 contingenten bedroeg 43, terwijl in 1910 onder het beheer der nieuwe wet, onze stad 50 jongelingen aan het leger heeft geleverd, onverminderd 4 oudste dienstplichtige zonen, dewelke reeds dienst hadden genomen als vrijwilliger van beroep. Voor 1911 worden 59 oudste zonen ingelijfd, behalve 4 dewelke reeds dienst hebben genomen als vrijwilligers van beroep.

Voor 1912 werden 44 oudste zonen ingelijfd, buiten 5 anderen die reeds dienst hadden genomen als vrijwilligers van beroep en 4 als vrijwilligers van militie.

Er waren dit jaar slechts 223 ingeschrevenen voor de nationale militie. Tusschen hen waren 84 oudste zonen, waaronder 15 eenige zonen.

De geschiktheid tot den dienst was dit jaar slecht. 28 Jongelingen werden ongeschikt voor den dienst bevonden uit hoofde van lichaamsgebreken.

1 Vrijstelling werd verleend voor steun van familie; 3 als kloosterling; 2 als student in wijsbegeerte. Een uitstel werd verleend aan een dienstplichtige, om zijne studiën niet te moeten onderbreken.

Van de 55 uitgestelden van vroeger jaren, werden 4 militianen aangeduid tot den dienst, zoodat het contingent beliep tot 57 manschappen.

VERDEELING VAN HET CONTINGENT

De ingelijfde manschappen werden aangeduid voor de volgende korpsen:

5 ^e Linieregiment	10
6 ^e Linieregiment	7
7 ^e Linieregiment	10
8 ^e Linieregiment	1
12 ^e Linieregiment	6
Vestingartillerie	3
Grenadiers	1
2 ^e Artillerie	2
1 ^e Gidsen	2
2 ^e Lansiers	4
4 ^e Lansiers	1
1 ^e Jagers te paard	1
Vrijwilligers van beroep	5
Militie vrijwilligers	4

Totaal 57

Geleerdheid der Militairen

Volgens de persoonlijke opgaven der militianen bij hunne inschrijving, wordt de graad hunner geleerdheid vastgesteld als volgt :

Lezen, schrijven en rekenen	200
Ongeleerden	23
Derhalve is het getal der geleerden gekomen tot 89 1/2 ten honderd.	

Burgerwacht

De opperstaf telt 9 officieren en 10 wachten.

De eerste ban heeft twee compagniën, waarvan de eerste 3 en de tweede 2 pelotons begrijpt. De getalsterkte bedraagt 9 officieren en 174 burgerwachten.

De tweede ban bestaat uit twee pelotons met 2 officieren en 103 manschappen.

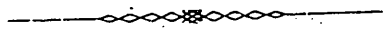
Dit jaar werden 17 nieuwelingen ingelijfd.

Het muziekkorps heeft 36 vrijwilligers.

De Burgerwacht begrijpt derhalve in haar geheel 20 officieren en 340 wachten.

Bij koninklijk besluit van 24 November 1911 werd de Heer Baron A. de Vicq de Cumptich benoemd tot officier der orde van de Kroon.

De Majoor-Bevelhebber is thans in ziekverlof en de Kapitein Henri Vueghs neemt den dienst waar ad interim.

TITEL XI.

OPENBARE BELASTINGEN. — JAAR 1911.

Personeel en kadaster.

Zonder verandering.

Rechtstreeksche belastingen

GRONDBELASTING.

Er waren 1368 artikelen.

Zij bracht op :

In principaal voor den Staat	fr. 52577.31
In opcentiemen voor de provincie 11	» 5783.42
» » » gemeente 72	» 37855.05

Algemeen totaal fr. 96215.78

Het belastbaar inkomen, tot grondslag dezer belasting dienende, bedroeg 751,104.48 fr.

PERSONEELE BELASTING.

Men telde 1602 belastingschuldigen.

Het lastkohier bevat in :

Hoofdsom ten profijte des Staats	fr. 43062.24
Opcentiemen voor den Staat	» 8976.32
Opcentiemen voor de provincie	» 6889.45
» » » Gemeente	» 31002.56
Schattingkosten.	» 140.82
Boeten	» 1.06

Algemeen totaal fr. 90072.45

ONTLEDING.

Huurwaarde fr. 251698.60
 Deuren en vensters : 2753.5 aan 1 frank.
 13248 » 1.10 frank.
 16.30 fr. Bijrechten.

Mobilair : fr. 489313 aan 1 o/o	}	Bijrecht 40 fr.
Dienstboden: 76+1 (6 m.) aan 8 fr.		
220 » 10 fr.		
63 aan 20 frank		
64 » 25 »		
4 » 30 »	}	Bijrecht fr. 00
14 aan 10 frank met livrei.		
Paarden : 7 aan 10 frank		
35+1 (6 m.) » 20 »		
13 » 50 »		
14 » 60 »		

PATENTEN.

Er waren 1664 patentplichtigen.

Hoofdsom van den Staat	fr. 36083.52
Opcentiemen voor den Staat	» 7216.73
» » de Provincie	» 1416.06
» » » Gemeente	» 17326 69

Algemeen totaal fr. 62043.00

Er zijn dit jaar ten bureele van den Rijksontvanger 201 aangiften gedaan door slijters, tappers of herbergiers, die een debiet openden mits betaling van 100 fr. vergunningsrecht.

PROVINCIALE BELASTINGEN.

Sterke dranken.

285 herbergiers werden aangeslagen à rato van

19.50 fr., 9 slijters aan 26 fr., 't is te zeggen, die ook in 't klein verkoopen en 1 aan 39 fr.
 Het bedrag van de rollen is fr. 5898.73.
 6 zijn maar voor een gedeelte des jaars aangeslagen.

Tabak en sigaren.

Er zijn 134 debieten aan 6 fr. en 30 aan 24 fr. waarvan het gezamenlijk bedrag tot 1596.00 fr. he-loopt.
 14 lastschuldigen zijn maar voor een gedeelte des jaars aangeslagen.

Honden

Er werden aangeslagen 43 jachthonden; 455 honden van ander slag en 514 trekhonden. 2 kooplieden in honden aan 35 fr. en 118 fr. bijrechten.

De rol bedroeg 4812 fr. in totaal:

2 honden zijn slechts voor een gedeelte des jaars aangeslagen.

Trapwielen

Werden aangeslagen voor 1911: trapwielen 1411 aan 6 fr., motorcycles 29 aan 20 fr., automobielen 15 met eene gezamenlijke paardenkracht van 219 en 2 automobielen aan het minimum recht van 50 fr.

Ook werden 71 werkmansplaten aan 1 frank afgeleverd.

De belasting op de machienen (beweegkrachten), aan 2 fr. per paardenkracht geeft 2548 1/2 paardenkrachten, met eene opbrengst van 5097 fr.

De prachtpaarden, ten getale van 27 aan 20 frank, brachten 540 fr. op.

STEDELIJKE BELASTINGEN. — 1911.

18 o/o op het belastbaar inkomen der bewoonde huizen, lusthuizen en nijverheidsgebouwen	fr. 78024.24
Op paarden, ossen en ezels	» 5500.00
Op rijtuigen, automobiels en motorrijwielen.	» 4810.00
Op voor- en achtergevels	» 38602.50
Op beweegkracht en hittingsoppervlakte.	» 6046.00
Op balkons	» 1224.00
Op de stoepen	» 14344.50
Op de pianos	» 1685.00
Op de danszalen.	» 1264.58

Het kohier van onderhoud en verbeteren der buurtwegen bedraagt 4481.40 fr.

De belasting op het kadastraal inkomen der nieuwe gebouwen en vergrotingen, tijdelijk van de grondlasten ontslagen, bedraagt 4788.06 fr.

Staangelden in de overdekte boterhal	fr. 3371.70
Id. op de markt voor allerlei waren	fr. 5161.81
Keurrechten op het slachtvleesch	fr. 3491.10
Belasting op draaiorgels, foorkramen enz.	fr. 9230.79

In 1912 werden nog de volgende nieuwe belastingen gestemd :

Belasting op het leuren met allerlei koopwaren (beraming)	fr. 500.00
Idem op het openen van nieuwe drankhuizen (beraming)	fr. 1000.00
Idem op de Kinemavertoningen	fr. 2000.00
Idem op de concerten in herbergen	fr. 100.00

TITEL XII

OPENBARE WERKEN

Personeel

Zonder verandering.

Groote wegen en straten

De herkasseiing der Warandestraat en der Guldensporenlei is bijna voltooid. Wij blijven aandringen op de verbetering en hermaking van den steenweg op Antwerpen vanaf Oostmalle tot Turnhout. Eindelijk ontvingen wij bericht dat een ontwerp van lastenkohier opgemaakt wordt, voor de verbetering van de staatsbaan op Tilburg, in den doortocht onzer stad.

Stadswegenis

Voor 1913 voorzien wij de uitvoering der volgende werken, waarvan sommige eerlang in aanbesteding zullen gebracht worden: Kasseiwerken der Zandstraat, der Prinsenstraat, der Sint-Antoniustraat,

Kieselweg te Sevendonck. Wij verlangden het deel kasseiwerk in de Apostoliekenstraat tot aan de Eigenaarsstraat en voorzien de herkasseiing der Hofstraat of eene andere straat waar de verbeteringswerken het dringendst zijn. Het leggen der stoepen in de straten rond de kerk van het H. Hart is reeds aanbesteed en dit nuttig werk zal dus weldra voltrokken wezen.

Wij zorgden voor den gewonen onderhoud der straten en wegen en een aantal der stadswerklieden worden gelast met den goeden onderhoud der buurtwegenis.

De onderhoudswerken van den buurtsteenweg van groot verkeer op Thielen zijn aanbesteed voor eene jaarlijksche som van 1703.52 fr. gedurende 5 jaren. De Staat en de provincie komen ieder voor 1/4 tusschen in die uitgaven. Het derde jaar dier onderhoudswerken is thans loopende en de begrooting van 1912 voorziet deswegens een krediet van fr. 1965.12 met bijvoeglijke werken inbegrepen.

Riolèn

De rioolwerken in de Prinsenstraat zijn aangenomen door den heer Karel Van Rillaer, voor de som van fr. 23383.00. Die werken zijn reeds gedeeltelijk voltrokken. Eene riool zal dan later gemaakt worden van af de Prinsenstraat tot aan de Hertoginestraat.

De begrooting van 1913 voorziet wederom eene verhooging van krediet voor eene degelijke reiniging van het riolennet.

De ontginningswerken op het uitspreidingsveld der rioolwaters worden met iever voortgezet; voor 1913 voorzien wij reeds eene opbrengst van minstens 2000 fr.

Wij houden ons onledig met het nazicht der aansluitingen en zullen de hand er aan houden dat het reglement stipt uitgevoerd worde.

Waterleiding.

De waterleidingswerken in de Prinsenstraat werden aangenomen door den heer Jansen-Vanderveken te Antwerpen, voor de somme van fr. 5160.

Volgens de ingediende rekening van 1911 bedroegen de ontvangsten der waterleiding 20255.84 waarvan 372,50 voor huur van watermeters en 1883,94 voor plaatsen van bijzondere vertakkingen. De opbrengst voor het minimum verbruik in 1911 bedraagt fr. 7805,60 en de opbrengst boven het minimum verbruik bedroeg fr. 10193,80.

Ons stelsel van waterontijzering werkt opperbest en wij leveren zeer goed drinkbaar water. Met onze tentoongestelde plannen bekwamen wij te Luik, in 1905 een Eerediploma en te Brussel in 1910 een Eerediploma met bronzen medalie.

Openbare verlichting. — Gas

De statistiek over het jaar 1911, opgemaakt wegens het gasverbruik, geeft den volgenden uitslag:

Maanden 1911	Duur van verlichting der straten in uren	Onkosten in franks	Stadhuis en nachtwach in kub. m.	Onkosten in franks
Januari	94965.10	1424.17	176	26.40
Februari	75418.15	1131.27	159	23.85
Maart	67246.15	1008.69	125	18.75
April	52647.50	789.71	106	15.90
Mei	43103.05	646.54	95	14.25
Juni	31448.45	471.73	80	12.00
Juli	34034.30	510.51	85	12.75
Augustus	51583.20	773.75	83	12.45
September	61136.45	917.05	94	14.10
October	79556.35	1193.34	215	32.25
November	88928.15	1333.92	220	33.—
December	100318.—	1504.77	141	21.15
Totalen	780386.45	11705.75	1579	236.85

De verlichting met petrool op den buiten kostte 2334.04 fr.

Markten

In 1911 hebben de staangelden op de openbare markten met inbegrip der leurtaks op de hoveniers eene zuivere opbrengst van 5161.80 fr. gegeven, waarvan 277 fr. voor de moeshovenierderij.

Keurmeestersdienst

Ten bureele van politie zijn in 1911 voor de slachting 4811 dieren aangegeven, te weten: 141 ossen, 1441 koeien, 202 varzen, 1123 vetkalveren,

5 jonge ossen, 1567 zwijnen, 196 schapen, 134 paarden en 2 geiten.

Aan keurtaksen werd eene som van 3491.10 fr. in de stadskas gestort.

De dienst van den ontsmettingsoven bracht 360 fr. op voor de stadskas, verdeeld over 72 ontsmettingsgevallen en 72 fr. van niet aangesloten gemeenten.

Voor ieder geval van ontsmetting betaalt men 4 fr. De uitzet gebeurt aan 0.50 fr. per kilogram voor het vleesch, 0.80 fr. voor het vet, 0.05 fr. voor de beenderen en 0.30 tot 0.35 fr. per liter vleeschnat. De heer Antoon Levrie bewam de Burgerlijke Medalie van 2^e klas, voor meer dan 25 jaren dienst.

Gemeentekerkhof

In het jaar 1911 werden er vergunningen van grond toegestaan tot een beloop van fr. 5000.

Rivieren en Waterlopen

De algemeene ruiming der niet bevaar- noch vlotbare waterlopen werd dit jaar op het gewoon tijdstip begonnen, doch door de aanhoudende regens zeer tegenwerkt. Wij hopen eerlang de rol op te maken der onkosten welke ten laste der boord-eigenaars vallen.

Gemeentebouwen

Zooals wij het reeds meldten onder de rubriek

«onderwijs» werd er een verdiep gebouwd op de nieuwe turnzaal der staats-middelbare school, terwijl wij eerlang zullen overgaan tot de aanbesteding voor het maken van twee nieuwe klassen voor het lager onderwijs op onzen eigendom in de Prinsenstraat.

Door den verkoop der oude vleeschhal, welk gebouw wij van het Bestuur der Godshuizen in huur hadden, zullen wij gedwongen zijn, eene nieuwe bergplaats te vinden en dient er kortelings overgegaan te worden tot de noodige veranderingen toe te brengen aan het stadsgebouw ter Groote Markt alhier.

Bijzondere bouwingen

Sinds 1 September 1911 werden ons 45 vragen gedaan tot bouwen langsheen de Staats- en provinciale wegenis en 78 langsheen de Stadswegenis. Hierbij komen voor, de vergrootingswerken en veranderingen aan de verschillende fabrieken en woningen.

—*—

LANDBOUW

Algemeen overzicht

De laatste winter was wederom niet streng. In tegenstrijd met verleden jaar hadden wij dezen zomer weinig heete dagen en hebben de aanhoudende regens vele schade berokkend. Er werd veel en goed hooi binnengehaald. Toemaat is er

ook veel gewassen, doch deze heeft veel geleden door het overvloedig nat.

De oogst van het graan was zeer voldoende, doch de haver heeft ook veel geleden van de overvloedige regens. De beeten en de koolen beloven eene goede opbrengst. Aardappelen zijn er zeer veel gewonnen en de kwaliteit is goed; op de lage akkers hebben de regens nog al schade veroorzaakt.

Rapen en speurrie beloven weinig.

Fruit is er over 't algemeen veel.

Het vee, de boter en de eieren blijven steeds duur, ofschoon er nog al veevoeder gewonnen is.

OPBRENGSTEN.

Per hektaar worden de opbrengsten gemiddeld geschat op:

Koorn	24 hectoliters.
Haver	23 hectoliters.
Aardappelen	25,000 kilos.
Voederbeeten	40,000 kilos.
Wortels, als hoofdvrukt	13,000 kilos.
Rapen (beraming)	10,000 kilos.
Hooimeerschen, 1 ^e snede	4,600 kilos.
Wortels, 2 ^e vrucht (beraming)	8,000 kilos.

PRIJS DER GRANEN.

Per 100 kilos is de gemiddelde prijs nagenoeg als volgt:

Voor de rogge . . . . . 20,00 fr.

Voor de haver . . . . . 22,00 fr.
 Voor de aardappelen . . . . . 6,00 fr.

Veemarkt

Volgens opgaaf der politie hebben wij de volgende statistiek opgemaakt :

Te koop gesteld		Ossen	Koelen	Vaarzen	Stieren	Kalveren	Schapen	Varkens	Totaal
VEE									
1911	October	—	68	86	2	123	—	211	490
	November	—	133	65	—	122	—	328	652
	December	4	105	71	—	90	—	116	382
	Januari	11	92	66	2	77	2	75	325
	Februari	—	81	74	4	96	—	99	354
1912	Maart	—	103	63	2	104	—	156	428
	April	5	121	93	5	149	—	143	516
	Mai	—	114	65	1	99	—	189	468
	Juni	—	118	61	3	87	—	121	390
	Juli	—	89	55	—	67	—	138	349
Augustus	—	115	41	4	112	—	190	462	
September	1	82	49	1	130	—	216	479	
Stuks vee ter Markt gebracht.		21	1221	789	24	1256	2	1982	5295
Middelmatige prijs per stuk.		575	400	380	300	140	24	25	Frank.

Paardenmarkten

De markt van 8 November 1911 telde 131 paarden en 81 veulens ; de tweede markt van 2 Februari 1912, telde 113 paarden en 70 veulens.

Prijs van het vleesch

In 1912 is de middelmatige prijs van het geslacht vleesch per kilogram geweest als volgt :

Ossenvleesch	fr. 2.75
Koenvleesch	» 2.25
Vaarzen »	» 2.50
Kalfs »	» 2.80
Stieren »	» 1.80
Schapen »	» 2.10
Varkens »	» 2.20
Paarden »	» 1.30

Veeartsenijdienst

Zonder verandering.

Kempische Biemaatschappij

Deze maatschappij telt nog 48 werkende leden-biehouders en bekwam voor 1912 eene Provinciale toelage van 36 frank. Zij voorziet ook eene Staats-toelaaag van 25 frank. De maatschappij is in twee afdeelingen gesplitst, waarvan eene voor het gehucht Sevendonck. De afdeeling Turnhout bekwam onlangs de wettelijke erkenning door het Staatsbestuur.

Landbouwkomiteit

Deswegens hebben wij niets bijzonders aan te stippen.

De prijskampen voor koeien en stieren die verle-

den jaar uitgesteld waren, uit hoofde der heerschende ziekte van mond- en klauwzeer, werden gehouden op Donderdag 21 Maart 1912, en de prijskampen voor het loopende jaar hadden plaats den Woensdag der Turnhoutsche kermis.

De gemeenteraad stemde eene toelaag van 250 fr. aan de maatschappij van Tuinbouw, voor het inrichten eener tijdelijke moesteelschool, waar openbare en kosteloze lessen zullen gegeven worden voor het aanleeren der aangejaagde teelt, door gebruik van den thermosiphon. Staat en Provincie verleen en insgelijks eene toelaag.

TITEL XIV

NIJVERHEID.

Fabrieken en Trafieken

Er werden 30 onderzoeken gehouden van gemak en ongemak tot het plaatsen van 5 stoomketels, 9 gasmotoren, 5 benzinemotoren, 1 dynamo, 3 bakovens, het inrichten van 5 stapelplaatsen van petroleum of naphte, 1 stoomkoffiebranderij en 1 tot verkoop van grond.

Handel op het Kanaal

De statistiek van het kantoor der vaartrechten voor den doorvoer op en van Antwerpen, alsook op de vertakkingsvaart langs Dessel, geeft van

1 September 1911 tot 31 Augustus 1912 de volgende uitkomsten :

	Per ton van 1000 kilogrammen :	
1e groep :	Minerale brandstoffen	12883
2e »	Metaalnijverheid	5610
3e »	Bouwmaterialen en delfstoffen	21758
4e »	Steen-, aardstoffen en glasnijverheid	120590
5e »	Houtsoorten	1467
6e »	Natuurlijke en kunstmatige landbouwprodukten.	2013
7e »	Nijverheidsprodukten (alle produkten)	2519
8e »	Verschillende koopwaren (meststoffen en andere niet genoemde koopwaren)	27381

Er werden 4945 kwijtingen afgeleverd voor geladen- en 2005 verloven voor ledige schepen.

Voor het jaar 1911 bedroegen de ontvangene vaartrechten fr. 47592.55.

Openbare vervoermiddelen

De Staat heeft de noodige onteigeningen gedaan voor het maken der nieuwe goederenstatie en het vergrooten der standplaats van den ijzerenweg alhier en waarschijnlijk zal eerlang met de werken begonnen worden.

Ons tramnet gaf in 1911, als zuiver overschot van al de lijnen, eene winst van 2890,32 fr.

Rechtbank.

Bij koninklijk besluit van 14 Mei 1912 werd de heer Emile Boone, Prokureur des konings, bevorderd tot officier der Leopoldsorde. — Bij koninklijk besluit van 20 Oogst 1912 is de heer Jan Dierckx benoemd om de bediening uit te oefenen van Rechter der

kinderen gedurende een tijdvak van drie jaren, ingang nemende met 1 October 1912.

Vrederecht

De veranderingen aan het Kasteelgebouw gaan goed vooruit en de nieuwe lokalen voor het vrederecht worden in den rechtervleugel aangelegd; deze lokalen zullen echter voorloopig door de Rechtbank moeten ingenomen worden, tot dat ook de linkervleugel afgewerkt weze. Derhalve blijft de dienst van het vrederecht nog steeds ingericht in de bovenlokalen van het stadhuis.

Koophandel — Nijverheid.

Wij bleven dit jaar vrij van alle ernstige werkstaking en de werkeloosheid was ook schier onbeduidend.

Er werden wederom vele nieuwe woningen gebouwd en er was veel werk in de bouwnijverheden; de aanhoudende regens der laatste weken hebben echter de werkzaamheden merkkelijk doen vertragen.

In de textielnijverheid bleef de toestand heel normaal en konden alle werklieden gebezigd blijven.

Het zelfde geldt voor de metaalnijverheid, die over 't algemeen voldoende bestellingen had.

Voor de ledernijverheid bleef de toestand nagevoeg dezelfde als verleden jaar. De bestendige duurte der huiden houdt den lederhandel gedrukt en te weinig winstgevend.

De steennijverheid beleefde een voorspoedig jaar :

de voortbrengst werd regelmatig afgenomen en de prijzen bleven winstgevend.

Er heerscht aanhoudend veel bedrijvigheid in onze cementfabrieken, waar de bestellingen regelmatig en de verzendingen menigvuldig zijn.

Voor de boek- en druknijverheid was er werk bij werk en viel er geene werkeloosheid aan te stippen van gansch het jaar.

De toestand in de tabaknijverheid bleef over 't algemeen goed bevredigend. De afneming in rooken snuiftabak was zeer groot en in sommige sigarenfabrieken was er overvloed van werk.

De diamantnijverheid heeft zich in den laatsten tijd nog zeer uitgebreid, en langs alle kanten en tot in de kleinste gemeenten rijzen werkhuizen op. Die groote mededinging bemoeilijkt dikwijls den verkoop; ook zijn de vroegere hoge loonen wel eenigszins verminderd.

In de mattenfabrieken blijft de toestand heel bloeiend en houden de verzendingen gelijken tred met de voortbrengst.

De kleedernijverheid had, zooals ieder jaar, met de slappe seizoenen te kampen, maar over 't algemeen bleef er voldoende werk om heel het personeel te bezigen.

Wij hebben eene bijzondere melding te maken voor de kantennijverheid die eene der voornaamste nijverheden van Turnhout uitmaakt. Op verzoek Harer Majesteit de Koningin, werd de sluis in Mechelschen kant, bestemd tot geschenk aan Mevrouw Fallières, te Turnhout vervaardigd door het gunstig

gekend huis A. Verwaest en Zuster.

Dit prachtig stuk waaraan de vier beste kantwerksters van Turnhout arbeidden, werd tentoongesteld op het stadhuis, op Zondag 24 Maart 1912 en terecht door de menigvuldige bezoekers bewonderd.

Te dier gelegenheid ontvingen de vier werksters Bisaerts Catharina, Cornelissen Elisabeth, Van Mechelen Josefina en Van Riemen Philomena, het nijverheidseereteeken van tweede klas

Onnoodig te zeggen dat deze bestelling niet weinig bijgedragen heeft om de zoo gunstig gekende faam van Turnhout nog te vergrooten. De bestellingen bleven dan ook het gansche jaar zeer voldoende.

Wij zijn gelukkig er te mogen bijvoegen dat ten gevolge eener overeenkomst tusschen de bijzonderste patronen gesloten, de loonen der werksters nog gevoelig verbeterd zijn.

De wettig erkende arbeidsbeurs, ingericht bij het syndikaat der Christene Vakverenigingen, blijft groote diensten bewijzen aan patroons en werklieden, die dan ook een regelmatig gebruik maken van die schoone instelling.

Wij hielden ons dit jaar onledig met het opmaken der kiezerslijsten voor den Werkrechtensraad, waarvoor er in 1913 eene kiezing zal moeten plaats hebben, evenals voor de werk- en nijverheidsraden.

Er is onlangs ook een verzoeningsraad tot stand gekomen tusschen patroons en werklieden van de bouwnijverheid.

Al deze instellingen zijn geroepen om groote diensten aan de nijverheid te bewijzen en de gebeur-

lijke geschillen tusschen patroons en werklieden zoo veel mogelijk op vredelievende wijze te vereffenen.

Feesten.

Op 29 October 1911 had ten stadhuize de plechtige prijsuitreiking plaats aan de bekroonden in de tentoonstelling met prijskampen, in de maand Augustus van dat jaar gehouden door de zorgen der Maatschappij «Dodonæa» en waarvoor de stad eene toelaag van 400 frank verleende.

Verschillende prijzen werden geschonken door onze Volksvertegenwoordigers en senatoren en onder de bekroonden zagen wij ook onze aangenomen meisjesschool vermeld, bestuurd door Mejuffer Philomena Moerman.

Dank zij het schoon initiatief van genoemde Maatschappij, waaraan onze Gemeenteraad steeds welwillend zijne geldelijke ondersteuning verleent, geraakt de bloemenweek al meer en meer in de zeden van de arbeidende klas en draagt niet weinig bij tot de veredeling van het volk.

Buiten de feesten in de verschillende maatschappijen en de concerten ter groote Markt waarover wij onder hiervoor staande rubrieken reeds melding maakten, werden er dit jaar geene bijzondere feestelijkheden gehouden.

Een komiteit is tot stand gekomen voor het vieren van den honderdsten verjaardag van wijlen Doktor Renier Snieders en Hendrik Conscience. De feestelijkheden moeten plaats hebben ter gelegenheid van buitenkermis, in de maand October en

wij zullen dus in ons volgend verslag hierover wat meer kunnen uitwijden.

Intusschen werd reeds door ons Schepencollege beslist den naam van Renier Sniedersstraat te geven aan de vroegere Hofstraat en aldus de gedachtenis van den gevierden schrijver te vereeuwigen.

Wij laten hierna eenige mededeelingen volgen van onzen archivaris, den Eerwaarden Heer Kanunnik J. E. Jansen.

Op 18 Januari 1912 ontvingen wij van het Provinciaal Bestuur een exemplaar der 5^e aflevering van den inventaris der meubelen en kunstvoorwerpen in de openbare gestichten bewaard en waarin, onder andere, den inventaris voorkomt der St-Pieterskerk alhier, volgens de opname van de afgevaardigden der provinciale Commissie van monumenten.

Wij hebben een begin gemaakt met de herinrichting onzer archief, waarvoor een krediet van 1000 fr. in de begrooting van 1912 verleend werd.

Wij blijven op uw aller ieverige medewerking rekenen, voor alles wat de belangen der stad betreft.

In openbare zitting des Gemeenteraads te Turnhout voorgedragen, den 7 October 1912.

Bij verordening :
De Sekretaris,
Jos. VAN DAMME.

De Burgemeester,
V. VAN HAL.

Geschiedkundige Bijdragen

UIT DE

Archieven van Turnhout

Het Verslag over het Bestuur en den Toestand
der Zaken van de stad Turnhout
sedert het jaar 1845 tot 1910.

Het is de gewoonte dat de archivaris der stad eenige geschiedkundige bijdragen, betrekkelijk de Turnhoutsche historie, op het einde van elk verslag laat volgen. Voor den eersten keer dat wij dit aanbeginnen, als opvolger van den overledenen archivaris P. Vues, denken wij een nuttig werk voor te brengen, met het gewoon afschrijven uit archiefregisters te onderbreken, en een overzicht te maken van hetgeen vóór ons is geschreven geworden.

Aangaande de geschiedenis der stad is het gedrukt verslag met zijne geschiedkundige onderwerpen allerkostelijkst. Doch het is als een schat dien men bezit,

maar waar men moeilijk den inhoud van kent, en die lastig te benuttigen is, bij gebrek aan inventaris. Hier is het eene Inhoudstafel die ontbreekt, een wegwijzer te midden veel van verscheidenen aard zijnde verhandelingen. Die leemte willen wij aanvullen.

Wij zullen dus onze eerste bijdrage beginnen met eene beknopte inhoudstafel op te stellen van het bijzonderst dat er in de verslagen der stad is verschenen, sedert zij den eersten keer gedrukt werden in 1845 tot 1910, het jaar der laatst volledige medewerking van P. Vues. Alhoewel wij ze uitgebreidener wenschten — maar de plaats schiet ons te kort — is zijn nochtans hoogst voldoende om den zoeker in te lichten en op het spoor te zetten van vele voornamelijk gebeurtenissen der Turnhoutsche geschiedenis.

Deze inhoudstafel zet de kroon op het werk van vele jaren gewichtige bijdragen der stedelijke historie. Gewichtig om den tijdkring — want op vijf en zestig jaren kan men al wat bijzonders bijeen vergaderen om een deel der geschiedenis in 't licht te brengen. Gewichtig om den inhoud — want nevens al wat er in die jaren in de stad is voorgevallen of voorgeschreven, — het moderne deel door den secretaris opgesteld, — heeft de archivaris er elk jaar eene kostelijke bijdrage uit het stedelijk archief bijgevoegd. Te zamen maken zij eene rijke bron uit voor de geschiedenis.

Deze verslagen zijn betiteld "Verslag over het bestuur en den toestand der zaken van de stad Turnhout." Zij worden elk jaar in de maand October in eene openbare zitting door het College van burgemeester en schepenen aan den gemeenteraad voorgedragen. Alhoewel reeds vroeger in zwang, zijn zij eerst gedrukt geworden op een los blad in 1844; het jaar nadien in 1845 verschenen zij ter stede bij den drukker Brepols en Dierckx Zoon in een klein vlagschrift van twaalf bladzijden. Opvolgens vermeerderden het getal bladzijden, zoodat zij nu tot een honderdtal zijn geklommen. Zij werden eerst gedrukt bij Brepols en Dierckx Zoon, en la-

ter bij Splichal-Roosen, Fr. Beersmans-Bleek, J. Splichal, allen drukkers te Turnhout.

Hunne verdeeling bestaat uit veertien titels of hoofdstukken. De eerste titel "Staat der bevolking," bevat den Burgelijken stand en de registers der bevolking; de tweede "Gemeentebestuur," den Gemeenteraad, de kiezingen en de gemeentegoederen; de derde "Gemeenteinkomsten," de gewone en buitengewone ontvangsten en uitgaven; de vierde "Liefdadige gestichten," het Bureau van Weldadigheid, de godshuizen; de vijfde "Eeredienst," de geestelijkheid, de kerkfabrieken van St. Pieter, H. Hart en Zeverdonek; de zesde "Openbaar onderwijs," College van Humaniteiten, Staats middelbare school en andere onderwijsgestichten; de zevende "Schoone Kunsten, wetenschappen en letteren," de teekenschool, de muziekschool, de letterkundige genootschappen, "Taxandria," de muziekgezelschappen; de achtste "Gezondheidsdienst," de openbare gezondheid en de rampen en ongelukken; de negende "Justitie," openbare veiligheid, gevangenis, de politie, de overtredingen; de tiende "Militie," de burgerwacht; de elfde "Openbare belastingen," de twaalfde "Openbare werken," wegen, riolen, waterleiding, gemeentegebouwen; de dertiende, "Landbouw," prijzen en markten; de veertiende "Niiverheid," fabrieken, vervoermiddelen, rechtbank.

Het was het werk der secretarissen: J. J. D. Capet (1845-1850); P. J. Heuvelmans (1851-1882); H. Peeters (1883-1908); J. Van Damme (1909).

Hierna komen als aanhangsel eenige voordragen der stedelijke geschiedenis uit de drie volgende eeuwen: de XVIe, de XVIIe en de XVIIIe eeuwen, overeenstemmend met het jaar, waarin het verslag is opgesteld. Sinds 1900 is de XVIe eeuw weggelaten en de XIXe begonnen. Van den beginne af werd eene mededeeling uit Turnhouts archief aangehaald, maar het was slechts sinds 1854 dat deze aanhalingen belangrijker en regelmatigiger werden. Het was vooral de archivaris, P. J. Heuvelmans, die hier mede begon en ze van jaar tot

jaar aantrekkelijker maakte, met niet alleenlijk één droogen tekst, eene rekening of eenen brief uit een register af te schrijven, maar zijne bronnen wist te mengen en samen te brengen met de algemeene geschiedenis. Deze wijze vermeerde zeer hoog hunne belangrĳheid. Wanneer P. Vues in 1887 hem opvolgde is de aantrek er veel van verminderd en het opstel vervallen tot eene eenvoudige aanhaling van archiefteksten — voorzeker niet van belang onthloot — maar ongelukkiglijk, zonder orde en diplomatieke critiek opgegeven.

Van deze moderne en oude stukken laten wij nu eene synthetische Inhoudstafel volgen. Voor wat de stadsinrichtingen aangaat die nu nog bestaan, verwijzen wij naar den Titel, waarin zij vermeld worden, soms een jaar en bladzĳde er bijvoegend, waar de lezer iets meer dan gewoons kan aantreffen. Voor het overige hebben wij getracht het bijzonderst alleen aan te stippen; daar de plaatsruimte, waarover wij mochten beschikken, ons tot die beperking noodzaakte. Het eerste getal is het jaar van het verslag; het tweede, de bladzĳde.

A.

- Aardbrief : 1878, 109.
- Acciĳns : 1858, 79; 1859, 66; 1866, 75; 1905, 87; 1910, 89.
- Adams : (V., past. dek.) : 1895, 29.
- Albert en Elisabeth (prins en prinses) : 1904, 75; 1910, 72.
- Alexander (prins v. Parma) : 1879, 106-107.
- Amalia van Solms : 1858, 72, 88-91; 1860, 54; 1861, 48; 1862, 53; 1863, 51-55; 1874, 94; 1875, 94; 1850-1875.
- Ambrosius Capello : 1857, 54.
- Amsens (G., schepen) : 1906, 12.
- Antwerpen : 1857, 49; 1860, 59-68; 1861, 50; 1892, 93-105.
- Archieven : Titel II; 1845, 3; 1846, 4; 1847, 5;

- 1856, 13; (oude parochiale registers 1566-1796) 1882, 14, 20; 1883, 20; 1887, 15; 1890, 16.
- Arendonek : 1856, 17; 1871, 77.
- Athlone (graaf van) : 1902, 81.

B.

- Bartels (Th. H.) : 1892, 86.
- Bedelaarswerkhuisen : Titel IV.
- Beden (Octrooi) : 1907, 70.
- Beërse : 1859, 49.
- Begijnhof : Titel IV; 1878, 108; 1897, 89; 1899, 87; 1903, 24, 86-95; 1909, 111.
- Begraven : 1876, 98; (burgelijk) 1874, 41; 1888, 92-107.
- Beiaard : 1874, 98-99; 1875, 96-97; 1876, 119.
- Beide-Nethen : 1865, 73-79.
- Beieren (keurprins van) : 1898, 81.
- Belastingen : Titel XI; 1894, 67-70; 1899, 28-30; 1904, 86.
- Bevolking : Titel I; 1853, 52; 1874, 5; 1895, 80.
- Bladel : 1873, 105.
- Bleekerĳ (Vermanden) : 1861, 54.
- Bleyens (A., rentmeester) : 1864, 54.
- Boerenkrijgfeesten : 1898, 65.
- Bosch (primus) : 1858, 80-84.
- Boter : 1870, 104; 1896, 82-85.
- Botta Adorno (markies) : 1853, 58-59.
- Boudewĳn (prins) : 1891, 100.
- Brand (Otterstraat 1686) : 1886, 100.
- Broeders van liefde : Titel VI.
- Brouwerĳen : 1884, 92; 1891, 118; 1896, 111; 1905, 91.
- Burgerlijke stand : Titel I.
- Burgerwacht : Titel X; 1848, 34; 1853, 33; 1854, 34; 1858, 35; 1863, 33; 1890, 113-117; 1898; 42; 1899, 57-60.

N. Buurtspoorwegen : Titel XIV ; 1885, 69 ; 1886, 67.

C.

Capet (J. J. D.) : 1851, 6-7.
Celgevang : 1898, 61 ; 1904, 47.
Champraine (ridders van) : 1873, 98.
Charles Alexandres (hertog van Loraine) : 1859, 78.
Charles (graaf des H. Rijks) : 1858, 100-102.
Cholera : 1849, 21 ; 1866, 43.
Claren-Colletienen : 1882, 69.
Cobenzl (graaf Karel de) : 1858, 100.
College St. Joseph : Titel VI ; 1860, 22 ; 1862, 22 ; 1895, 31.
Commerdalen : 1857, 48.
Conscrits : 1904, 99.
Contributierekening : 1908, 96-101.
Corsendonck : 1856, 16 ; 1869, 67 ; 1875, 90 ; (graf-schriften) 1895, 91 ; (productie) 1898, 67 ; 1903, 65.
Corveën (militaire prestatien, leger belastingen enz.) 1856, 62 ; 1857, 53 ; 1858, 67, 70, 71, 73 ; 1861, 53 ; 1862, 47 ; 1863, 49 ; 1867, 66, 74, 78, 84 ; 1869, 60, 74-75 ; 1870, 80 ; 1873, 66, 82 ; 1874, 87 ; 1877, 83 ; 1881, 70, 76 ; 1884, 91, 94 ; 1896, 106-110 ; 1898, 74 ; 1899, 95 ; 1903, 72 ; 1904, 91-98 ; 1908, 95.
Cueba (Isidro de la) : 1902, 84.
Cuijlits (deken) : 1874, 97.

D.

Dageraad (letterk. genootschap) : 1847, 22 ; 1848, 29 ; 1852, 41 ; 1853, 29 ; 1854, 31 ; 1864, 28 ; 1865, 31 ; 1871, 38.
De Baillet. Latour (gouvern.) : 1909, 81-102.
De Boufflers (maarschalk) : 1901, 94 ;
De Fierlant (C. A.) 1861, 56 ; 1876, 23 ; 1879, 21, 25, 32 ; 1882, 28, 30, 34, 41.

De Fierlant (J., procureur) : 1882, 41.
De Fierlant d'Esscheloo : 1874, 96.
De hoste (F., Zoenakte) : 1860, 50.
De Jamblinne de Meux (baron) : 1888, 59.
De Launoy (briefw.) : 1891, 133-135.
De Meyer P. J. : 1878, 111.
De Nef P. : 1845, 7 ; 1854, 11.
Despomereaux J. (schout) : 1900, 64.
De Volder (minister) : 1886, 69, 73.
Dierekx J. A. A. (burgem.) : 1866, 9.
Dierekx en Brepols zoon (fabriek) : 1897, 63.
Dierekx G. (past. H. Hart) : 1907, 28.
Dierekx P. (burgem.) : 1889, 14-36 ; 1891, 22.
x Diligentiedienst : 1853, 47 ; 1854, 49 ; 1856, 53.
Doctorsreglement : 1908, 104.
Dodonaea : 1892, 75.
Domein : 1895, 77.
Donnez J. J. F. : 1880, 26 ; 1864, 9.
x Draperijen (wollen laken fabr.) : 1850, 42-43 ; 1870, 65.
Drypael : 1905, 81 ; 1907, 67.
Du Bois de Vroylande (gouvern.) : 1888, 71.

E.

Echo de la Campine : 1873, 36.
Echtscheidingen : Titel I.
Eeredienst : Titel V.
Emmanuel (aartshertog) : 1892, 91-92.

F.

Fabrieken : Titel XIV ; 1882, 68.
Feesten (onafhankelijkheid België en dynast.) : 1856, 67, 33, 49, 55 ; 1881, 63-66 ; 1890, 82 ; 1905, 63-74.
Financiën : Titel III.
Fransche Omwenteling : 1897, 88-89 ; 1898, 84 ; 1903, 85.

G.

- Gasthuis : Titel IV ; 1872, 24 ; 1875, 25 ; 1874, 69-72 ; 1877, 30 ; 1905, 77 ; 1909, 103-109.
Gaz : 1862, 37 ; 1881, 16 ; 1899, 65 ; 1904, 56.
Geboorten : Titel I.
Geertman M. : 1864, 51.
Geestelijkheid (aanstellingen en verander.) : Titel V.
Geest. (II. Tafel) : 1854, 20, 55-58 ; 1908, 75, 91.
Gemeentebestuur : Titel II.
Gemeentegoederen : Titel II.
Gemeenteinkomsten : Titel III.
Gemeenteraad (aanstellen en aftreden) : Titel II ; (naamlijst-leden 1830-1856) 1856, 8-11.
Gevaerts (II.) : 1872, 103.
Gevaerts ('t kind Geert) : 1872, 105.
Gevaerts (Maria) : 1865, 59-60.
Gevaerts (D.) : 1885, 97.
Gevangenhuis : Titel IX.
Gezondheidsdienst : Titel VIII.
Gheel (verdrag) : 1874, 89-92.
Glenisson (E., graaf) : 1904, 13.
Godshuizen : Titel IV.
Godts-werd (klooster) : 1865, 57.
Goossens (kardinaal) : 1886, 33.
Govaerts P. : 1872, 89-93 ; 1875, 90-91.
Goyarts F. (rector) : 1882, 44.
Granen : 1865, 54 ; prijzen, 1874, 56-58.
Gravure (stad Turnh. Sanderus) : 1861, 50, 61.
Grootenhout (bosch) v. 1858, 64 ; 1864, 50 ; 1865, 57 ; 1871, 81 ; 1882, 95.
Gymnastique (kring) : 1881, 43.

H.

- Hagelslag : 1852, 42.
Halle (Turnh. te Antw.) : 1870, 61.
Handboek (edele) : 1883, 44 ; 1908, 73.

- Harmonie v. Turnh. : 1856, 37 ; 1863, 28 ; 1865, 29.
Heiden : 1868, 89-94.
Heirbanen : 1870, 84 ; 1872, 97.
Herenthals (verdrag) : 1874, 89-92.
Heuvelmans (secretaris) : 1851, 6-7 ; 1876, 13 ; 1883, 15 ; 1888, 13.
Hoefnagels (burgem.) : 1866, 17 ; 1889, 11.
Hoogenhuysse (laathof) : 1898, 68.
Hoogstraeten : 1874, 89-92 ; 1902, 72.
Hoorndreef (ordon.) : 1865, 43-47.
Huidvetters : 1854, 51, 59-61.
Huizen : (waarde 1572) 1872, 73-76 ; (benamingen) 1893, 105-111 ; 1895, 94-98.
Huwelijken : Titel I.

I.

- IJzeren weg : Titel XIV ; 1854, 40, 52 ; 1855, 37.
Impost : 1876, 118 ; 1882, 81 ; 1891, 121 ; 1902, 85-87.
Issuerecht : 1857, 60 ; 1874, 97.

J.

- Jacht geschil : 1871, 86-88.
Jacobs H. Th. J. : 1856, 64.
Jan IV (hertog) : 1879, 53.
Jansen L. 1889, 49 ; 1890, 25.
Jezuïeten : Titel VI.
Joanna (hert. v. Luxemb.) : 1865, 23.
Jongheid (compagnie) : 1858, 74.
Joris (St., Gilde) : 1863, 66.
Justitie : Titel IX.

K.

- Kantnijverheid : Titel XIV ; 1845, 14 ; 1848, 47 ;

1851, 47; 1863 45; 1892, 84.
Kapel (Zandsstraat) : 1905, 80.
Kapittel (Kerk St. Peeter) : 1856, 16; 1863, 55;
1864, 53; 1867, 89-90; 1870, 62; 1873, 96-97;
1885, 79; 1910, 92.
Karel V : 1854, 59-61.
Kasteel : 1857, 46; 1862, 54; 1879, 53, 70;
1881, 73; 1882, 73, 67, 85; 1883, 61; 1888, 18;
1889, 42; 1891, 106; 1897, 69; 1900, 51; 1903,
84; 1906, 15, 85; 1908, 18; 1909, 16.
Kerk St. Peeter : Titel V; Geschilderde glasramen
1863, 55; 1877, 34; 1878, 34; 1880, 32; 1881,
34; 1883, 37; 1888, 36; Kerkmuur 1873, 19;
1904, 17, 33; Brand kleine toren 1879, 41.
kruiskoor 1857, 62; Nieuw gestoelte en biechtstoe-
len 1858, 75; Herstellingen 1858, 84; 1902, 29; Ge-
lui en klokken 1859, 59; 1862, 51; 1864, 38; 1880,
66; Beiaard, 1863, 48. Zie hiervoren: Beiaard; Nieuwe
meubels 1859, 60; 1862, 22, 51, 58; 1867, 75;
1869, 80; 1875, 93; 1875, 98; 1876, 106; 1877,
107; 1888, 35, 36; 1905, 81; Grafschriften 1895,
81-93; Roeddrager 1865, 23; Processie 1862, 47.
Kerk H. Hart : Titel V; Zie Parochie H. Hart.
Kerkfabrieken : Titel V.
Kerkhof : 1884, 51; 1894, 38, 70-74; 1909, 17;
1910, 16.
Kettersij : 1858, 62; 1866, 59-72; 1878, 73; 1881,
69.
Keuren : 1903, 67-71.
Keurmeestersdienst : Titel XII.
Kiezingen (stad, provincie, kamers, senaat) : Titel II.
Kinderen (erkenning en wettiging) : Titel I.
Koepokinengting : Titel VIII; 1896, 63-70; 1902,
93.
Koninginnehoeve : 1855, 51; 1857, 45; 1858, 11.
Koophandelskamer : Titel XIV; 1870, 59.
Koopmanschappen (acte) : 1878, 114-117.
Krijgslieden (doortochten) : 1873, 61-65; 1874, 66-

67; 1875, 72-74; 1876, 71-74; 1877, 71-75; 1878,
79-84.
Krijgsoefeningen : 1895, 49-54.
Kunsten, wetenschappen en letteren : Titel VII.
Kunst en nijverheid (maatschappij) : 1858, 32; 1860,
26.
Kunstverbond : 1898, 33.
Kyntschot (familie) : 1863, 56; 1865, 57.

L.

Lalaing (gravin van) : 1859, 56.
Landbouw : Titel XIII; 1849, 43-47.
Lantaarns (ordon.) : 1901, 82.
Lazarissen : 1878, 101.
Leening (stads) : 1899, 19-27.
Leopold (prins) : 1902, 68.
Leopold II : 1910, 67.
Leopoldus Guihilmus (aartshertog) : 1854, 62-63.
Letterkundige genootschappen : Titel VII.
Leycester (graaf) : 1886, 82-88.
Lichtmis (uitdeeling kaarssen) : 1901, 92-93.
Liefdadige gestichten : Titel IV.
Lijkwagens : 1889, 68; 1891, 60; 1899, 51.
Lijnwaad : (zie Tijkenatie).
Lille : 1859, 50.
Lindenboomen : 1861, 57.
Lokerenkapelleken : 1896, 124-127.
Loyens F. C. : 1882, 15.

M.

Magistraat (ordon.) : 1857, 67-70;
Benoeming : 1862, 54-56;
(Keus) : 1907, 71-90.
Malbourg (hertog van) : 1905, 83.
Mansfeld (Ch. de) : 1890, 101.
Maria-Hendrika (koningin) : 1902, 69.

Maria-Theresia : 1856, 71-74; 1857, 67, 74, 67-79; 1862, 76-79.

Maria van Hongarië : 1857, 44; 1858, 58-62.

Maria van Zimmeren : 1863, 53; 1874, 95; 1875, 95; 1876, 83, 85-91; 1878, 105-108, 118-120; 1880, 80-87; 1881, 82; 1882, 95; 1883, 90.

Markten : Titels XII en XIII: 1879, 62; 1910, 103.

Mathias, (aartshertog) : 1878, 73-78.

Mazelen : 1902, 39.

Militie : Titel X.

Minderbroeders : 1863, 52; 1872, 93-95; 1873, 99-104; 1890, 103; 1899, 101; 1902, 88-93.

Misdaden : Titel IX.

Moeshövenierderij : 1901, 44.

Molens : 1871, 93.

Munten (oude) : 1891, 55.

Museums (van bijzonderen: van Genechten, van Hal, Loyens) : Titel VII; 1847, 21; 1848, 28; 1869, 34; 1870, 34; 1871, 37; 1872, 37; 1866, 42; 1879, 38; 1881, 41; 1882, 50; 1887, 39.

Muziekgezelschappen : Titel VII; 1899, 49.

Muziekschool : Titel VII; 1883, 43.

N.

Nachtstoornis (reglem.) : 1902, 90.

Nachtwacht (reglem.) : 1908, 108.

Nassau (Engelbert van) : 1856, 13-15.

Nassau (Hendrik van) : 1877, 73.

Nassau (Hendrik graaf van) 1856, 15-16.

Nassau (Maurits van) : 1885, 82.

Netersel : 1873, 105.

Nicolaasgilde (St.) : 1891, 112-117.

Nijverheid : Titel XIV.

Norbertinessen : 1885, 87-88.

O.

Onafhankelijken (muziekgez.) : Titel VII.

Onderwijs : Titel VI; 1867, 33.

Onveiligheid in de Kempen : 1858, 64; 1868, 60-61; 1872, 69-71; 1873, 69-74; 1881, 72, 79.

Oomen (primus) : 1880, 90-93.

Oosthoven (kluis) : 1909, 110.

Ordonnanties : 1876, 83-84, 97; 1877, 83-85, 96, 105, 117; 1878, 101; 1879, 85, 87, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 97, 100; 1881, 89; 1897, 77.

Orpheus : Titel VII; 1863, 29; 1882, 51.

Osy (baron) : 1890, 84-99.

Oudheidkunde : 1767, 39. Cfr. Taxandria.

Oud- mannen- en vrouwenhuis : 1851, 21; 1854, 24; 1856, 32; 1857, 21.

Oud-Turnhout (scheiding) : 1852, 61; 1853, 50; 1854, 52; 1855, 55; 1875, 20; 1908, 92, 93; 1910, 100.

Overlijdens : Titel I.

P.

Paarden (prijs) : 1874, 93; markt reglem. 1889, 104.

Parma (Alex. van) : 1884, 87.

Parochie H. Hart : Titel V; 1895, 30; 1896, 49-52; 1901, 32; 1903, 30; 1908, 35.

Patriotten : 1865, 51-54; 1889, 115-128.

Pauly (familie) : 1876, 95; 1877, 90; 1888, 95.

Peefers J. H. : 1883, 16; 1908, 14.

Pest : 1856, 58; 1764, 49; 1869, 66; 1871, 64-67; 1884, 80; 1901, 75.

Pestre (graaf de) : 1868, 82-94; 1869, 81.

Philips II (oetroot) : 1875, 105-108.

Pittoors (J. B.) (past. dek.) : 1889, 56; 1895, 29.

Plantagiën (ordon.) : 1869, 107-109.

Poirtersrecht : 1884, 100.

Politie : Titel IX ; 1904, 45.
Pompe (beeldh.) : 1863, 56.
Pompieri : Titel VIII ; 1876, 53 ; 1877, 51 ; 1895
39-44 ; 1904, 44.
Portiuncula (begankenis) : 1859, 59.
Postel (abdij) : 1907, 67-69.
Posterijen : 1881, 86 ; 1898, 61.
Proost G. (rentm.) : 1864, 51.

R.

Rechtbank : Titel XIV.
Rederijkkamer : 1861, 46-47 ; 1863, 55 ; 1902, 94-
96.
Reglementen (oude, der gemeente) (1338-1794) :
1852, 10-19.
Renesse (J. van) : 1859, 49.
Renten (stads) : 1883, 25.
Republikeinsche en keizerlijke feesten : 1897, 86, 91 ;
1898, 86, 87, 89, 91 ; 1901, 99-102 ; 1902, 91 ; 1904,
106 ; 1907, 93.
Reusel : 1873, 105.
Rijtuigen en paarden (politiereglem.) : 1897, 38.
Riolen : Titel XII.
Rood kruis : 1870, 43 ; 1871, 45-48.

S.

Sas (kannunik) : 1857, 54.
Sauvegardes : 1883, 79-814, 102 ; 1884, 76 - 79 ;
1885, 82 ; 1902, 81-84 ; 1905, 92.
Schetz J. : 1859, 50.
Schiets (ordon.) : 1880, 93.
Schoenmakersambacht : 1854, 51 ; 1910, 82.
School (nijverheids) : Titel VI ; 1895, 35.
School (Latijnsche) : 1861, 54-56 ; 1868, 81 ; 1875,
99 ; 1879, 78 ; 1884, 98 ; 1885, 91 ; 1890, 103 ;
1899, 89, 92 ; 1905, 99-100.

School (Apostolieken) : 1873, 31 ; 1886, 35.
School (aangenomen lager onderwijs) : Titel VI.
School (stadsmeisjesschool) : 1874, 35.
School (volwassenen) : 1882, 26, 46.
School (bijzonder middelbaar onderwijs) : Titel VI.
School (zondags) : Titel VI ; 1848, 25.
School (Fransche a. 1555.) : 1855, 25, 57.
School (staatsmiddelbare) : Titel VI.
School (bewaar) : Titel VI.
School (gemeente lager) : Titel VI.
Schoolmeester (voorwaarden) : 1870, 86-88 ; 1895,
99.
Schoonbroeck : 1885, 98 ; 1904, 102 ; 1910, 100.
Schuttershof : 1866, 25-26.
Senden G. : 1907, 32.
Sepulerienen (H. Graf) : Titel VI ; 1862, 49 ; 1881,
89 ; 1886, 104 ; 1895, 78.
Smolderen J. : 1854, 10.
Snieders R. : 1853, 29 ; 1888, 43 ; 1889, 85.
Sonnius (bisschop) : 1870, 65-66.
Spoorhal : 1896, 97.
Steenovens en potovens : 1869, 85.
Steentje : 1898, 85 ; 1903, 15.
Steenwegen : Titel XII ; 1856, 44-45 ; Turnh.-Thie-
len, 1890, 65 ; Castelein, 1853, 53-58 ; Theobalduskapel
1853, 39 ; Gierle-Lille, 1874, 48.
Stoepen en riolen : 1886, 57 ; 1890, 67 ; 1903, 51.
Straten : 1867, 55 ; 1875, 55 ; 1907, 91 ; 1910, 10.
Strijmans A. (beeldh.) : 1888, 41 ; 1889, 65 ; 1890,
44.
Sylv Tarouca (hertog) : 1853, 58-60 ; 1854, 64 ;
1855, 60 ; 1873, 92-95.
Symons (primus) : 1872, 99-100.

T.

Tabak : Titel XIV ; 1857, 70-72.
Taeymans P. J. : 1902, 36.

Taxandria : Titel VII; 1903, 37; 1904, 41; 1905, 38; 1906, 38.
Teekenschool : Titel VII; 1853, 27; 1890, 43.
Tentoonstellingen : 1856, 49; 1881, 66; 1909, 74-80.
Theobalduskapel : 1856, 16.
Tijekenatie en fabrieken : 1850, 43-46; 1852, 63-68; 1863, 57, 69-70; (meesters) 1869, 89-92; 1880, 89; 1903, 71, 82.
Tooverij : 1882, 88.

V.

Vaart : Titel XIV; 1845, 10; 1866, 44.
Van Damme J. : 1909, 13.
Van den Broeck P. (advok.) : 1874, 83.
Van den Broeck H. J. (hoofdschout) : 1893, 120.
Van den Peereboom (minister) : 1886, 69.
Van den Plas C. : 1869, 80.
Van der Meeren (past. dek.) : 1859, 22.
Van de Velde (J. B. past. dek.) : 1859, 22; 1884, 39; 1886, 37; 1887, 31; 1889, 56.
Van Genechten (primus) : 1855, 24; 1891, 130-132.
Van Genechten (president) : 1847, 21; 1848, 28; 1869, 34 en vlg. tot 1887, 39.
Van Gils (primus) : 1879, 93.
Van Hal. (V., burgem.) : 1896, 13-32; 1902, 11; 1904, 12.
Van Hoogstrachten (gravin) : 1858, 62.
Van Horn (gravin) : 1858, 62.
Van Hulsel : 1874, 97.
Van Pelt Fr. : 1883, 28.
Van Pelt G. : 1909, 11.
Van Ruermonde (plebaan) : 1869, 80.
Varax : 1896, 114.
Veeartsenijdienst : Titel XIII.
Veeziekte : 1869, 85-88; 1871, 89; 1877, 104;

1882, 100.
Verschuere (G., notaris) : 1870, 82.
Verschuere (P., past. H. Hart) : 1906, 29.
Verwilt (zoenakte) : 1860, 50.
Victorsgesticht (St.) : 1899, 46.
Vilvoorde (correctiehuis) : 1878, 112.
Vlimmeren (schout) : 1865, 59, 72.
Vloers (A., secret.) : 1873, 91; 1881, 80.
Vloers (H.) : 1874, 96.
Voets (A., burgem.) : 1900, 66.
Volksbond : Titel VII; 1895, 37.
Vosselaer : 1859, 49.
Vrederegerecht : Titel XIV.
Vreemdelingen (ordon.) : 1867, 91-93, 107; (Reglem.) : 1908, 106.
Vroite (ordon.) : 1860, 50.

W.

Wachtreglement : 1879, 71-78.
Walschaerts A. : 1856, 17.
Waterleiding : Titel XII; 1899, 74.
Wechelderzande (schout) : 1865, 59, 72.
Weelde : 1858, 67.
Weeshuis : 1852, 33; 1871, 76.
Weldadigheidsbureel : Titel IV.
Wellens (bisschop) : 1878, 111.
Wenceslaus (hertog) : 1857, 76.
Werken (openbare) : Titel XII.
Weyers (werkstaking) : 1872, 62-65.
Willem I (prins v. Oranje) : 1880, 97 - 99; 1883, 100.
Willem III (kon. v. Engel.) : 1858, 74; 1872, 86; 1907, 77.
Willem-Hendrik (prins v. Oranje) : 1874, 78.
Wilmaerts J. (leenhof) : 1898, 69.
Winter (streng) : 1891, 103.

X.

Xaverianen : Titel VII.

Z.

Zevedonk : Titel V ; 1850, 25 ; 1856, 34 ; 1857,
60 ; 1889, 88-98 ; 1890, 65.
Zoenakten : 1877, 78-79 ; 1881, 94-99 ; 1893, 88-
90.

Dave, 5 Augustus 1912.

J. E. Jansen.

INHOUDSTAFEL

	Bladz.
Titel I. Staat der bevolking	5
» II. Gemeentebestuur	12
» III. Gemeente-inkomsten	19
» IV. Liefdadige gestichten	26
» V. Eeredienst	31
» VI. Openbaar onderwijs	34
» VII. Schoone kunsten, wetenschappen en letteren	40
» VIII. Gezondheidsdienst	44
» IX. Justicie, openbare veiligheid, gevangenis.	47
» X. Militie	50
» XI. Openbare belastingen	53
» XII. Openbare werken	57
» XIII. Landbouw	62
» XIV. Nijverheid	66
» XV. Feesten	71
Geschiedkundige bijdragen uit de archieven van Turnhout	73

